

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1950:9
HANDELSDEPARTEMENTET

UTREDNING

angående

DE HANDELSPOLITISKA
ARBETSFORMERNA M. M.

II

STOCKHOLM

1950

Statens offentliga utredningar 1950

Kronologisk förteckning

1. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:18. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft, Örebro län. Beckman. 44 s. **K**.
2. Betänkande angående tyskgruvorna och centralorgan för gruvärenden. Victor Petterson. 157 s. **H**.
3. Betänkande med förslag angående folkskolans disciplinmedel m. m. Kihlström. 137 s. **E**.
4. Skolöverstyrelsens utlåtande angående beskärning av timplanerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Statens Reproduktionsanstalt. 105 s. **E**.
5. Ortsavdragskommittén. Betänkande med förslag till ändrade kommunala Ortsavdrag m. m. Beckman. 199 s. **Fi**.
6. Utredning angående överflyttning av viss del av riksbankens rörelse till en statlig affärsbank m. m. Marcus. 64 s. **Fi**.
7. 1949 års uppbördssakkunniga. 1. Betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördssörfarandet. Marcus. 112 s. **Fi**.
8. Betänkande angående rationaliseringsverksamheten inom den offentliga förvaltningen. Beckman. 155 s. **Ju**.
9. Utredning angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m. 2. Redogörelse för de olika avtalstyperna i det svenska avtalssystemet. Katalog och Tidskriftstryck. 74 s. **H**.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E** = ecklesiastikdepartementet, **Jo** = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1950:9
HANDELSDEPARTEMENTET

UTREDNING

angående

DE HANDELSPOLITISKA
ARBETSFORMERNA M. M.

II

*Redogörelse för de olika avtalstyperna
i det svenska avtalssystemet*

KATALOG OCH TIDSKRIFTSTRYCK
STOCKHOLM 1950

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET
HARBERG 1874

ÖFRÖNDING

ÖFRÖNDING

DE HANDELSPOLITISKA

ARBETSFÖRMÄRKA M. M.

II

Redogörelse för de olika anslagen
i det svenska rikets förvaltning

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Skrivelse till statsrådet och chefen för handelsdepartementet</i>	5
I. Inledning	6
II. Avtalstyperna före det andra världskriget	7
III. Avtalstyperna under det andra världskriget	9
IV. Avtalstyperna efter det andra världskriget	10
Allmänt	10
Redogörelse årsvis för de olika avtalstyperna	14
Redogörelse för de skilda avtalstyperna fördelade på de olika länderna	23
V. Kritiken mot de nu gängse avtalskonstruktionerna	28
VI. Slutanmärkningar	32
Bilagor.	
Bilaga A. Exempel på en huvudhandling i ett kontingentavtal ..	35
Bilaga B. Exempel på ett ramavtal	36
Bilaga C. Förteckning över handelsöverenskommelser 1/1 1945—31/12 1949	38
Bilaga D. Register till förteckningen	72
Bilaga E. P. M. angående den danska riksdagens medverkan vid tillkomsten av handelsöverenskommelser med främmande makter	73
Bilaga F. P. M. angående det norska stortingets medverkan vid tillkomsten av handelsöverenskommelser med främmande makter	74

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

5	Särskilda till statsrådet och riksen för handelsdepartementet
6	I. Inledning
7	II. Avtalsyporna före det andra världskriget
9	III. Avtalsyporna under det andra världskriget
10	IV. Avtalsyporna efter det andra världskriget
10	Allmän
11	Redogörelse för de olika avtalsyporna
11	Redogörelse för de skilda avtalsypornas förhållande till de olika
28	länderna
28	V. Kritiken mot de nu gällande avtalskonstruktionerna
32	VI. Statenärkningar
	Bilagor.
35	Bilaga A. Exempel på en handavhandling i ett konventionsstat
36	Bilaga B. Exempel på ett konventionsstat
36	Bilaga C. Förteckning över handelsöverenskommelser 31/12 1945
36	31/12 1949
37	Bilaga D. Rikslister till förteckningen
37	Bilaga E. D. M. angående den danska fördragets medverkan vid
37	inlämnandet av handelsöverenskommelser och fördrag
37	de makt
37	Bilaga F. D. M. angående det norska avtalets medverkan vid
37	inlämnandet av handelsöverenskommelser och fördrag
37	de makt

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet.

Med skrivelse till Herr Statsrådet den 1 november 1949 överlämnade utredningen angående Sveriges handelsavtalsförhandlingar en framställning rörande de handelspolitiska arbetsformerna m. m. (SOU 1949:57).

I skrivelsen anförde utredningen bl. a., att det var utredningens avsikt att — i enlighet med de för utredningen gällande direktiven — senare lämna en analys av de olika förekommande avtalstyperna.

Utredningen får härmed överlämna en översikt och analys i ämnet i form av bilagda redogörelse för de olika avtalstyperna i det svenska avtalssystemet jämte till redogörelsen fogade bilagor.

Till grund för redogörelsen har legat en särskild promemoria, upprättad av kanslirådet Åke Hartvig, som av Herr Statsrådet den 15 oktober 1949 förordnats att såsom expert biträda utredningen.

Två av utredningens ledamöter, utrikesrådet Croneborg och direktör Jacobsson, ha icke haft tillfälle närvara vid det sammanträde, då redogörelsen justerades.

Stockholm den 24 januari 1950.

AXEL GJÖRES

KLAS BÖÖK

RUDOLF DOMELLÖF

TH. LUNDGREN

H. MOTT

RAGNAR PERSSON

CHR. von SYDOW

E. WETTER

ÅKE WETTERLIND

G. v. Wachenfeldt

Redogörelse för de olika avtalstyperna i det svenska avtalssystemet.

I. Inledning.

I utrikesutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 6/1948 i anledning av proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Nederländerna den 30 december 1947 träffad handelsöverenskommelse har utskottet anfört, att vid en översyn av frågan om förberedelser till och förandet av Sveriges handelsavtalsförhandlingar jämväl spörsmålet om användningen av olika typer av handelsavtal borde prövas. I de för utredningen gällande direktiven har i anslutning till utskottets uttalande framhållits, att man i Sverige f. n. rör sig med många och även rätt olika avtalstyper, delvis beroende på den i ekonomiskt avseende oklara efterkrigssituationen, i vilken Europa och världen i övrigt alltjämt befinna sig. Från svensk sida är det, anföres det vidare i direktiven, på längre sikt ett önskemål att komma tillbaka till en sådan avtalsform, som var gängse före det andra världskriget. Det är emellertid enligt direktiven uppenbart, att den allmänna handelspolitiska utvecklingen i världen blir bestämmande för möjligheterna till en sådan återgång. En svensk utredning bör, enligt vad som framhålles i direktiven, därför f. n. begränsas till att lämna en översikt och analys av de olika nu förekommande avtalstyperna.

Det må redan från början konstateras, att en sådan översikt och analys måste göras ganska schematisk för att bli överskådlig. En redogörelse i ämnet skulle å andra sidan icke kunna göra anspråk på fullständighet om den icke berörde den kritik, som på olika punkter framställts mot det avtalssystem, i vilket de olika avtalstyperna ha sin plats.

För att erhålla en bakgrund till en översikt och analys av åsyftat slag torde i största korthet böra redogöras för de före och under kriget använda typerna av handelsavtal. Vid denna redogörelse kommer tyngdpunkten att läggas på avtalen före kriget.

II. Avtalstyperna före det andra världskriget.

Avtalen, som voro gängse före kriget, avsågo att reglera vitt skilda allmänna spörsmål av vikt för den ekonomiska samfärdseln mellan de avtalsslutande länderna. De reglera oftast de ekonomiska förbindelserna på längre sikt och innefatta bestämmelser av normerande karaktär, på vilka de enskilda medborgarna kunna stödja sig i sin verksamhet i fråga om handel och sjöfart. I stort sett giva dessa avtal uttryck för två grundläggande principer, vilka jämväl kunna sägas angiva avtalens typ.¹

1) Den första och viktigaste principen är den s. k. *mest-gynnad-nations-principen*. Denna innebär, att varje förmån, som medges ett tredje land, automatiskt även skall tillkomma det land, vilket tillförsäkrats mest-gynnad-behandling. Därmed blir principen m. a. o. ett uttryck för principen om lika behandling. Den är av särskild betydelse, när det gäller de tullpolitiska förhållandena länderna emellan.

2) Den andra huvudprincipen är *principen om nationell behandling*. En klausul om dylik behandling innefattar en förklaring, att det utländska intresse, varom är fråga, skall åtnjuta samma behandling som motsvarande inhemska intresse. Utfästelser av detta slag, som förekomma i stor utsträckning både fristående och såsom komplement till mest-gynnad-klausulen, äro alltså till sitt reella innehåll helt beroende av den inhemska lagstiftningen.

De på nämnda principer grundade avtal, som Sverige slutit med främmande makter, äro av mycket växlande utformning och uppgå till åtminstone ett 40-tal.² Det finns av dessa avtalskategorier å ena sidan rätt omfattande och utförliga handels- och sjöfartsfördrag och å andra sidan helt kortfattade avtal om tillämpning av mest-gynnad-principen beträffande handelsförhållanden i allmänhet. I dessa överenskommelser, som kräve riksdagens godkännande, återfinnas sålunda stadganden

dels om enskilda medborgare beträffande deras förhållanden i allmänhet, såsom rätt till vistelse och bosättning, rätt till utövande av handel eller annan näring, rätt till förvärv eller besittning av eller förfogande över egendom ävensom skattskyldighet, vidare undantag i fråga om militära rekvisitioner m. m.;

dels om bolag i fråga om erkännande av bolagen såsom sådana samt deras rättigheter i olika avseenden, såsom rätten att inför domstol söka, kära eller svara;

¹ De grundläggande dragen för dessa avtal ha bl. a. behandlats i en av kommerserådet G. Böös år 1945 vid Handelshögskolan i Stockholm hållen föreläsning om handelsavtal (»Orientering kring exportproblemen», utgiven Stockholm 1946).

² Innehållet i Sveriges traktater med skilda länder finnes i stora drag angivet i en inom utrikesdepartementet år 1946 för handelspolitiska beredningens räkning utarbetad redogörelse i ämnet (stencilerad).

dels om handelsresande, avseende deras allmänna förhållanden, de s. k. bevillningsavgifterna, tullfrihet för medförda varor m. m.;

dels om handel i allmänhet, införsel- och utförseltullar, interna skatter eller avgifter, införsel- och utförselförbud, transitering, järnvägsbefordran samt valutarestriktioner;

dels slutligen om sjöfart i allmänhet, fartyg och deras last, tillträde till hamnar samt lastning och lossning av gods, sjöfartsavgifter, kustfart respektive fart på inre vattenvägar.

Ett för en del av avtalen av förkrigstyp väsentligt begrepp är begreppet *tariffkoncession*. Med en sådan koncession avses medgivande i fråga om tullsatser. Medgivandena kunna bestå antingen i nedsättning av en tullsats eller i utfästelse att icke höja gällande tullsats (bindning).

Avtal innefattande tariffkoncessioner — *tariffavtal* — kunna jämväl inbegripa klausuler om såväl mest gynnad som nationell behandling. Tariffavtalen voro för Sveriges del sällsynta före kriget men voro, då de förekommo, desto mer betydelsefulla. Bland dessa avtal kunna nämnas handelsöverenskommelserna med Storbritannien av år 1933 och Amerikas förenta stater av år 1935. Överenskommelserna finnas redovisade i propositionerna nr 253/1933 respektive 250/1935.

Beträffande innehållet i dessa båda avtal må här i övrigt framhållas följande.

Såsom ett tillägg till den mellan Sverige och Storbritannien 1826 träffade handels- och sjöfartstraktaten, vari stadgas behandling såsom mest gynnad nation i fråga om handel och sjöfart i allmänhet, föreskrives i överenskommelsen av 1933, att under alla förhållanden varor från Sverige respektive Storbritannien skola i det andra landet åtnjuta en icke mindre gynnad behandling än den, som tillkommer varor från annat land. I anslutning till de lämnade tullmedgivandena givas i överenskommelsen vissa försäkringar rörande införandet av kvantitativa importrestriktioner. I överenskommelsen upptagas även bestämmelser om kontingentering i vissa fall i fråga om jordbruksprodukter och fisk. Överenskommelsen av 1935 med Amerikas förenta stater stadgar behandling såsom mest gynnad nation bl. a. i tullhänseende samt i fråga om kvantitativa export- och importrestriktioner. Därjämte föreskrives att, om kvantitativ importreglering införes i fråga om något varuslag, det andra landet därvid skall tillerkännas en andel i importen, som motsvarar den proportion, vari landet normalt brukar delta i handeln. Vidare utfästa sig de båda parterna att icke i andra fall än i samband med inre marknadsregleringar vidtaga någon som helst regleringsåtgärd beträffande de varor, för vilka tullsatserna genom överenskommelsen nedsatts eller bundits. Dessa varor äro angivna i två till överenskommelsen fogade listor.

Avtalen utan tariffkoncessioner, de s. k. enkla mest-gynnad-avtalen, och tariffavtalen kunna sammanfattas under beteckningen handelstraktater i egentlig mening. Det är emellertid att märka, att det redan före det andra världskriget vid sidan av handelstraktaterna fanns en mängd speciella, oftast kortvariga avtal rörande varuutbytet och betalningsförhållandena m. m. Särskilt under perioden mellan de båda världskrigen och i synnerhet under 1930-talet tillkommo åtskilliga dylika avtal, framkallade av en efter hand allt restriktivare handelspolitik från olika länders sida. Bland dylika, av Sverige ingångna avtal märkas clearingavtalen ävensom t. ex. vissa avtal med Frankrike, föranledda av det i detta land vid denna tid införda importförbudet. I sistnämnda avtal reglerades importen av svenska varor till Frankrike i varulistor upptagande kvantiteter eller värden, s. k. kontingenter. Den svenska motprestationen till dessa franska importmedgivanden bestod i sänkningar av de svenska tullarna å vissa varor.

III. Avtalstyperna under det andra världskriget.

Under kriget, då det för fredliga ekonomiska förhållanden uppbyggda traktatsystemet i praktiken mer eller mindre sattes ur kraft, blevo extraordinära åtgärder i fråga om varuutbytet och betalningarna nödvändiga. Ett nytt avtalssystem måste tillskapas, betingat av den på grund av de utomordentliga förhållandena allmänt införda regleringen av importen och exporten samt valutahandeln. Härigenom framtvingades den typ av bilaterala avtal, som fått en betydande omfattning, d. v. s. avtal, vilka avse att reglera utbytet av bestämda varor mellan två länder ävensom att åstadkomma betalningsmässig balans mellan dessa båda länder. Särskilt i sistnämnda avseende framstå dessa avtal såsom ett uttryck för en bilateralism i handeln i motsats till multilateralism med dess innebörd att betalningsöverskott, som uppstå mellan två länder, kunna utjämnas genom inköp i tredje land (konvertibilitet av valutor).

De bilaterala avtal, varom nu är fråga, innefatta oftast förpliktelser för parterna att utfärda licenser intill i varulistor angivna värden eller kvantiteter, *kontingentavtal*.

Sveriges första fullständiga kontingentavtal — protokoll angående det svensk-danska varuutbytet under andra halvåret 1940 jämte till protokollet hörande varulistor och skriftväxlingar — godkändes av Kungl. Maj:t den 28 juni 1940. Detta avtal kom att under kriget följas av många liknande avtal med andra länder. Sammanlagt träffades under kriget mer än 150 handelsavtal avseende främmande makter. Flera av avtalen voro av speciell karaktär med hänsyn till de av kriget föranledda förhållandena. Med undantag av avtalet den 7 april 1945 med Island underställdes de

under kriget ingångna handelsavtalen icke riksdagens prövning. Detta torde ha sin orsak i att på grund av den utrikespolitiska situationen avtalen icke ansågos lämpligen kunna i proposition framläggas för riksdagen.

I detta sammanhang må slutligen också nämnas, att en mellan Sverige och Kina den 5 april 1945 ingången traktat angående uppgivande av exterritoriella rättigheter i Kina och reglering av därmed sammanhängande spörsmål även innehåller vissa bestämmelser av handelspolitisk natur. Denna överenskommelse förelades riksdagen.

IV. Avtalstyperna efter det andra världskriget.

Allmänt.

Efter krigsslutet framträdde den bilaterala bindningen av handeln allt tydligare. Systemet med bilaterala avtal av angiven typ utvecklades och användes — allteftersom det internationella handelsutbytet åter började komma i gång — i ökad omfattning vid reglering av handelsförbindelserna olika länder emellan. Avtalen av traktatmässig typ, vilka inledningsvis angivits, gälla alltjämt i avsevärd utsträckning. Dessa avtal kunna sägas tjäna såsom bakgrund till handelns reglering med berörda länder men spela i dagens läge knappast någon central roll. Med hänsyn till det ömtåliga ekonomiska läget blev det efter kriget det viktigaste för parterna att bestämma sammansättningen och omfånget av själva varuhandeln. Några nya avtal av den före kriget traktatmässiga typen ha ej heller tillkommit efter krigsslutet. I stället ha ingåtts ett stort antal bilaterala avtal. Bortser man från de före kriget ingångna traktaterna, som ännu äro gällande, regleras vår handel f. n. av ett 40-tal bilaterala avtal. Med några undantag ha dessa avtal såsom gemensamt kännemärke att i avtalen inbegripas listor över de varor, vilka avses skola ingå i handeln mellan de båda avtalsslutande länderna. Avtal med varulistor upptagande kvantiteter eller värden — *kontingentavtal* — äro därvid de vanligaste.

Den mest använda utformningen av ett kontingentavtal är att i en huvudhandling sammanföres vad parterna uppnått enighet om beträffande utfästelser att utfärda licenser m. m. samt att till denna handling fogas kontingentlistor, i huvudhandlingen angivna såsom bilagor, samt skriftväxlingar. De sistnämnda upptaga uppgörelser av i de flesta fall mera periferisk natur. Huvudhandlingen kan vara ett »huvudavtal», ett protokoll eller en skriftväxling. Det är brukligt, att i varulistorna finnes upptagen en diversekontingent, i vilken avses att inrymmas varuslag, som ej särskilt omnämnts i avtalet.

Såsom ett exempel på en huvudhandling i ett kontingentavtal kan an-

givas det mellan Sverige och Danmark den 28 februari 1947 ingångna handelsavtalet. Avskrift av avtalet bifogas denna redogörelse såsom bilaga (Bilaga A).

Ibland kan huvudhandlingen i ett kontingentavtal utgöras av ett protokoll av speciell karaktär, nämligen ett protokoll rörande överläggningar inom en blandad kommission. Flera av våra bilaterala handelsavtal föreskriva, att en blandad kommission skall tillsättas för att övervaka avtalets tillämpning och att främja handelsutbytet mellan Sverige och respektive främmande land. Det brukar samtidigt föreskrivas, att kommissionen skall utarbeta erforderliga förslag ägnade att förbättra handels- och betalningsförbindelserna mellan de båda länderna. En blandad kommission med dessa uppgifter är alltså ingen beslutande instans, och dess överläggningar kunna icke utmynna i annat än förslag att underställas myndigheterna i respektive land. Resultatet av kommissionens överläggningar brukar sammanfattas i ett kommissionsprotokoll, som undertecknas eller paraferas av ordförandena i de båda delegationerna. Undertecknandet eller paraferingen sker före Kungl. Maj:ts godkännande. Kommissionsprotokollet utgör således icke någon överenskommelse med främmande makt i egentlig mening. Undertecknandet eller paraferingen förbinder icke till annat än till underställande inför vederbörande hemlands myndigheter av de i protokollet sammanfattade förslag, varom man enats vid diskussionerna inom kommissionen. För att en överenskommelse med främmande makt skall föreligga fordras därutöver, att avtal med den främmande staten i särskild ordning träffas av innehåll att protokollet av vardera partens regering godkännes och sättes i kraft.

Under år 1947 infördes såsom en överbyggnad till systemet med kontingentavtal en ny typ av överenskommelse, det s. k. *ramavtalet*.

Ett av riksdagen godkänt ramavtal kan sägas giva Kungl. Maj:t fullmakt att — under förutsättning att icke i tiden efter godkännandet företagna förhandlingar om varulistor ha till följd en mera väsentlig ändring i varuutbytets allmänna struktur — utan ytterligare godkännande av riksdagen sluta kortfristiga kontingentavtal.

För närmare kännedom om innehållet i ett ramavtal hänvisas till det mellan Sverige och Österrike gällande ramavtalet. Avskrift av avtalet bifogas denna redogörelse såsom bilaga (Bilaga B).

Ramavtalen skilja sig från kontingentavtalen i två väsentliga avseenden.

a) Ramavtalen inbegripa icke i sig några kontingentlister. Dessa äro i stället föremål för en formellt fristående överenskommelse. Denna är däremot genom de däri såsom bilagor ingående varulistorna i regel ett kontingentavtal. Denna typ av kontingentavtal kommer i fortsättningen att benämnas sekundära kontingentavtal, medan kontingentavtal, som icke baseras på ramavtal, kunna betecknas primära kontingentavtal.

b) Ramavtalen äro i motsats till kontingentavtalen avsedda att kvarstå oförändrade under en följd av år. De sekundära kontingentavtalen däremot ha i allmänhet en giltighetstid av ett år.

Motivet till införandet av ramavtalstypen är bl. a. önskemålet att mellan länder, där handeln mer och mer normaliseras, få till stånd en smidigare form av avtal än den tidigare efter kriget använda. Ramavtalen avses också att, såsom benämningen angiver, endast utgöra en ram till de efter förhållandena växlande bestämmelserna och kontingenterna i de sekundära kontingentavtalen. I ramavtalen inskrivas därför blott bestämmelser av allmän natur och räckvidd. Härigenom komma ramavtalen att jämväl framstå såsom försök att anknyta till den avtalsform, som i syfte att giva bestämmelser av normerande karaktär för den mellanstatliga handeln användes före kriget.

De sekundära kontingentavtalen innefatta *dels* ett protokoll eller tilläggsprotokoll till ramavtalet eller ett protokoll rörande överläggningar inom en blandad kommission eller en skriftväxling mellan ordförandena i de båda ländernas förhandlingsdelegationer, *dels ock* därtill såsom bilagor fogade varulistor.

Med den konstruktion hithörande avtalskomplex erhållit kunna de kontingentlister, som ingå i de formellt fristående kontingentavtalen, ändras utan att ramavtalet beröres därav. Avtal om ändringar i varulistorna sker huvudsakligen på två sätt beroende på om en blandad kommission finnes eller ej. I förra fallet utarbetar den blandade kommissionen förslag till nya listor, som i form av en bilaga fogas till ett protokoll rörande överläggningar inom den blandade kommissionen. Protokollet, vilket såsom tidigare angivits vanligen är dagtecknat och underskrivet, underställes därefter vederbörande regeringar för godkännande. Förslaget träder i kraft genom en senare skriftväxling mellan parterna. Finnes icke någon blandad kommission, utarbetar en vanlig förhandlingsdelegation ett förslag till överenskommelse. Sedan förslaget godkänts av vederbörande regeringar, undertecknas överenskommelsen och träder därmed i kraft. — Men även i de fall, då en blandad kommission inrättats, kan en förhandlingsdelegation avgiva förslag till avtal. Detta gäller särskilt förhandlingar, vid vilka förslag till avtal för en ny avtalsperiod skall framläggas. Kärnan i den svenska förhandlingsdelegationen utgöres emellertid då av en eller flera av de svenska ledamöterna i den blandade kommissionen.

I detta sammanhang må frågan om offentliggörandet av handelsavtalen något beröras.

Jämlikt 3 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar äro handlingar i ärenden, vilka angå rikets förhållande till främmande makt, att anse såsom handlingar av

hemlig natur. Till sådana handlingar räknas i princip texterna i handelsavtalen. Av uppenbara skäl offentliggöras emellertid i regel handelsavtalen efter överenskommelse med motparten. Stundom kunna dock uppgörelser enligt ett avtal utgöra kompromisser av den art, att den ena eller andra parten icke önskar att en tredje part får kännedom om de gjorda eftergifterna. Det har i några få fall hänt, att ett avtal på begäran av vederbörande motpart i sin helhet undandragits offentliggörande. Något oftare har förekommit, att en viss del av avtalskomplexet — vanligtvis en skriftväxling — icke offentliggjorts, i regel på anhållan av motparten. Då man från svensk sida önskat, att någon del av ett avtal icke skulle komma till allmän kännedom, har detta haft sin orsak i att ett offentliggörande skulle skada svenska statliga eller enskilda intressen. De myndigheter och näringsorganisationer, som direkt ha intresse av vederbörande avtal, ha dock fått del även av de handlingar, som icke offentliggjorts.

Det bilaterala handelssystemet av efterkrigstyp inbegriper överenskomelser icke blott om varuutbytet utan även om sättet att fullgöra betalningar mellan avtalsparterna. Bestämmelser om betalningarna bruka innefattas i ett *betalningsavtal*, som är formellt fristående från stadgandena om varuutbytet. I stället för att uppgöra ett särskilt avtal om varuutbytet och ett om betalningarna sammanför man ibland bestämmelserna i dessa ämnen till ett gemensamt avtal.

Utan att närmare ingå på den tekniska utformningen av de bilaterala betalningsavtalen, vilket ligger utanför ramen för denna redogörelse, må här konstateras, att deras främsta uppgift är att åstadkomma den betalningsmekanism, som erfordras för att genomföra det i motsvarande handelsavtal förutsedda varuutbytet och att överhuvud taget på det finansiella området underlätta det ömsesidiga varuutbytet. Sålunda kunna under betalningsavtalen fallande betalningar verkställas genom förmedling av å ena sidan riksbanken och å andra sidan i regel motpartens centralbank, båda såsom organ för sina regeringar. Därjämte kunna i flertalet fall betalningarna förmedlas av svenska valutabanker och motsvarande banker i det andra landet.

En andra väsentlig uppgift för betalningsavtalen är att i möjligaste mån normalisera betalningsförbindelserna mellan de avtalsslutande parterna och öka tryggheten för transfereringar till Sverige av olika slag av löpande betalningar, t. ex. inkomster på sjöfarts- och försäkringsområdena. Avtalen ifråga innehålla därför i de flesta fall bestämmelser rörande de kategorier av betalningar, som omfattas av vederbörande avtal. Hit höra i främsta rummet löpande betalningar, såsom varulikvider, varuomkostnader, frakter och betalningar i övrigt i samband med varuutbytet, patent- och licensavgifter samt betalningar för reseutgifter, gåvor och

understöd ävensom försäkringsbetalningar, räntor och utdelningar. Beträffande övriga, ej specificerade betalningskategorier gäller i regel, att betalning enligt avtalet kan ske efter särskild överenskommelse mellan vederbörande centralbanker.

Betalningsavtalen ha ansetts utgöra den finansiella avspeglingen av handelsuppgörelser. Med hänsyn härtill ha de i regel icke underställts riksdagen för godkännande men väl bringats till riksdagens kännedom därigenom att avtalstexten intagits i proposition rörande motsvarande handelsavtal. Finansiellt baseras betalningsavtalen icke annat än i undantagsfall på särskilda anslag med hänsyn till att i avtalen åtagna förpliktelser vanligen bygga på ömsesidighet samt att i desamma inrymda kreditmöjligheter — s. k. swingfundkrediter — äro av kortfristig natur och avsedda att regleras genom varuutbytet mellan de båda länderna.

Samtliga avtal på handelns område, som godkänts av Kungl. Maj:t under tiden den 1 januari 1945—31 december 1949, redovisas i en förteckning, vilken såsom bilaga (Bilaga C) fogas till denna redogörelse. Ett register till förteckningen bilägges (Bilaga D).

I förteckningen ha, vad angår de avtal som godkänts av Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för handelsdepartementet eller i vissa enstaka specialfall ministern för utrikes ärendena, intagits uppgifter om avtalens innehåll och deras utformning, dagen för Kungl. Maj:ts godkännande samt avtalens undertecknande, avtalens giltighetstid, i förekommande fall dagen fr. o. m. vilken de varit provisoriskt giltiga samt dagen, då avtalen slutgiltigt trätt i kraft. Därjämte ha, därest avtalen underställts riksdagen, uppgifter intagits om propositionerna, utskottsutlåtandena och riksdagsskrivelserna. I anmärkningskolumnen ha bl. a. angivits alla betalningsavtal, godkända av Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för finansdepartementet.

De godkända handelsavtalen utgöra sammanlagt 156, varav 11 under år 1945, 21 under år 1946, 25 under år 1947, 50 under år 1948 och 49 under år 1949.

Det skulle föra alltför långt att beträffande varje efter kriget slutet avtal redogöra för dess speciella utformning. För närmare kännedom här- om torde få hänvisas till kolumn 3 i förteckningen.

Redogörelse årsvis för de olika avtalstyperna.

I det följande lämnas, räknat från tiden efter krigsslutet, såsom en kommentar till förteckningen en schematisk redogörelse årsvis för de avtalstyper, som använts mellan Sverige och skilda länder. Redogörelsen kommer därvid att med något undantag begränsas till de rena varuutby-

tesavtalen och de blandade varuutbytes- och betalningsavtalen. De angivna numren beteckna de nummer, vilka i förteckningen för varje år åsatts de olika avtalen.

I ett senare avsnitt av denna redogörelse komma de nu gällande betalningsavtalen att angivas.

År 1945. Samtliga avtal voro primära kontingentavtal. I avtalen ha alltså såsom integrerande del ingått kontingentlistor över den tilltänkta importen och exporten. Avtalspartners voro Island, Polen (två avtal), Danmark (två avtal), Norge (två avtal), Argentina, Tjeckoslovakien, Nederländerna och Italien.

Avtalen voro alla utom ett tidsbegränsade. Avtalet med Argentina (nr 6) gällde sålunda tills vidare; det ersattes sedermera med ett nytt.

De efter krigets slut under 1945 ingångna avtalen förelades icke riksdagen för godkännande.

År 1946. Alla avtal med undantag av tre voro primära kontingentavtal. Dessa slötos med Spanien (2 st.), Danmark, Finland, den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (2 st.), Polen (3 st.), Island, Italien, Frankrike, Nederländerna (2 st.), Tjeckoslovakien, Ungern, Sovjetunionen och Norge. Fyra av kontingentavtalen, nämligen avtalen med Polen (nr 5, 13 och 16) samt ett av avtalen med Nederländerna (nr 10), avsågo tilläggsleveranser.

I tre av kontingentavtalen — avtalen med Polen — utgjordes huvudhandlingarna av ett protokoll rörande överläggningar inom en blandad kommission.

Av de avtal, vilka icke voro kontingentavtal, märkes först och främst avtalet med Turkiet (nr 6). Detta avtal innefattade icke varulistor utan föreskrift om att varuutbytet mellan Sverige och Turkiet skulle äga rum i enlighet med de i vardera landet gällande allmänna bestämmelserna om import- och exportreglering. Denna föreskrift är av den allmänna normerande art, som var vanlig i avtalen före kriget. Det andra avtalet (nr 8), som gällde varu- och betalningsutbytet med Italien, utgjordes av en skriftväxling, innehållande föreskrifter om reciprocitetsaffärer. Det tredje avtalet (nr 17) innefattades i två protokoll, vari formerna för varuutbytet och betalningarna mellan Sverige samt de amerikanska och brittiska ockupationszonerna i Tyskland reglerades.

Samtliga avtal voro tidsbegränsade med undantag av avtalet med de amerikanska och brittiska zonerna i Tyskland. Detta avtal gällde tills vidare. Ett av de tidsbegränsade avtalen (avtalet med Turkiet) innehöll emellertid klausul om automatisk förlängning. Avtalen med de båda zonerna i Tyskland och med Turkiet ersattes senare med nya.

Av avtalen förelades tolv riksdagen, nämligen avtalen med Danmark,

Finland, Turkiet, Island, Frankrike, Tjeckoslovakien, Ungern, Sovjetunionen, Norge, Italien, Nederländerna och den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (nr 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 18, 19, 20 och 21). Såsom framgår av vad förut nämnts voro samtliga dessa avtal kontingentavtal med undantag av avtalet med Turkiet. Endast i sistnämnda avtal var intaget förbehåll om riksdagens godkännande. De övriga avtal, som underställdes riksdagen, innehöllo icke något sådant förbehåll men väl i regel en klausul av innebörd att respektive avtal skulle provisoriskt tillämpas fr. o. m. viss dag, vanligen dagen för undertecknandet, och definitivt träda i kraft efter särskild noteväxling. Denna noteväxling avsågs äga rum vid senare mellan parterna överenskommet datum, å svensk sida underförstått efter det riksdagen godkänt överenskommelsen.

Det må framhållas, att avtalet med Sovjetunionen (nr 15) omfattar tre protokoll, varulistor och skriftväxlingar. Genom ett av protokollen förlänges en mellan Sverige och Sovjetunionen den 7 september 1940 träffad överenskommelse rörande varuutbytet och betalningarna att gälla t. o. m. den 9 december 1951. Sistnämnda överenskommelse har karaktär av såväl clearingavtal som ramavtal men är samtidigt ett primärt kontingentavtal. Framhållas må även, att till det kreditavtal med Sovjetunionen, som slöts samtidigt med 1946 års avtal, har fogats en lista över de svenska leveranser och andra poster, vilka skola betalas med utnyttjande av den kredit, som utfästs i kreditavtalet.

År 1947. Såsom tidigare antytts ingingos under detta år de första ramavtalen i egentlig mening. De voro till antalet fyra, nämligen avtalen med Jugoslavien (nr 5), Island (nr 8), Bulgarien (nr 14) och Nederländerna (nr 22; jfr nr 23). Avtalen äro olika på ett par punkter.

Vad angår de tre förstnämnda avtalen underställdes alla i dessa avtal ingående avtalstexter riksdagen. Avtalstexterna, vilka innefatta ramavtal samt sekundärt avtal, bestående av ett protokoll eller tilläggsprotokoll jämte varulistor och skriftväxlingar, behandlades därvid såsom en enhet. En av skriftväxlingarna med tillhörande varulista i avtalet med Jugoslavien avser svenska långtidsleveranser. Avtalen med Jugoslavien och Bulgarien äro försedda med förbehåll, att avtalen skola provisoriskt tillämpas från viss dag och definitivt träda i kraft, då de båda regeringarna genom utväxling av noter konstaterat, att de båda ländernas myndigheter godkänt desamma. Avtalet med Island har klausul om ikraftträdande liknande den som närmare angivits i redogörelsen över 1946 års avtal. Det bör observeras, att det sekundära avtal, som var knutet till ramavtalet med Bulgarien, icke inbegrep kontingentlistor — vilket förutsattes i ramavtalet — utan i stället endast indikativa listor, d. v. s. varuförteckningar utan angivande av kvantiteter och värden. De sekundära avtalen till ramavtalen med Jugoslavien och Island voro däremot vanliga sekun-

dära kontingentavtal. Ramavtalen med nu ifrågavarande länder äro på grund av en i ramavtalen intagen klausul om automatisk förlängning fortfarande i kraft. De till ramavtalen hörande sekundära avtalen ha numera upphört att gälla men ersatts med nya.

Avtalskomplexet med Nederländerna, vilket såsom det första i en rad liknande avtal är det principiellt viktigaste, omfattar dels ett ramavtal dels ock ett sekundärt kontingentavtal i form av skriftväxlingar jämte varulistor (nr 23). Avtalen godkändes var för sig av Kungl. Maj:t vid två på varandra följande konseljer. I ramavtalet var liksom i ramavtalet med Island intaget klausul om ikraftträdandet motsvarande den som utförligare omnämnts i redogörelsen över avtalen för år 1946. Ramavtalet är ännu i kraft; kontingentavtalet gällde endast under år 1948 men har senare ersatts med ett nytt. Endast ramavtalet förelades riksdagen genom proposition, men en av skriftväxlingarna ävensom varulistorna återgavs i propositionen. Avsikten var att handlingar rörande ändringar i kontingentlistorna eller deras ersättande efter den stipulerade giltighetstidens utgång icke skulle genom proposition föreläggas riksdagen, såvida icke mera väsentlig ändring i varuutbytets allmänna struktur skulle bli följden av förhandlingar om varulistor. Det var jämväl meningen, att utrikesutskottet och utrikesnämnden skulle erhålla redogörelser om innehållet i de varulistor, vilka framdeles — utan att ändra varuutbytets allmänna sammansättning — fastställdes i anslutning till ramavtalet. Vad nu sagts gäller varuutbytet såväl med Nederländerna som med andra länder, med vilka Sverige träffat eller kommer att träffa ramavtal. Redogörelser över innehållet i varulistor ha sedermera fr. o. m. den 1 februari 1948 lämnats i de månatligen inom utrikesdepartementet sammanställda översikterna, »Meddelanden angående vissa utrikesärenden». Dessa meddelanden ha fr. o. m. samma tidpunkt delgivits utrikesutskottets och utrikesnämndens medlemmar.

Av övriga under år 1947 ingångna avtal utgjordes sexton av tidsbegränsade primära kontingentavtal och ett av ett ytterligare sekundärt sådant avtal, nämligen med Jugoslavien (nr 15). De primära kontingentavtalen ingingos med Finland, Danmark (två avtal), Tjeckoslovakien (två avtal), Polen (två avtal), sovjetiska ockupationszonen i Tyskland, Norge, Frankrike (två avtal), Spanien, franska ockupationszonen i Tyskland, Nederländerna, Ungern och Sovjetunionen. Därjämte slötos tre speciella avtal.

Ett av de primära kontingentavtalen (det ena avtalet med Polen, nr 4) har klausul om automatisk förlängning avseende huvudavtalet men icke varulistorna (varulistorna ha senare ersatts med nya). Detta avtalskomplex innefattar jämväl bl. a. ett tilläggsavtal rörande svenska kapitalvaruleveranser. Av de primära kontingentavtalen underställdes avtalen med

Finland, Danmark, Polen, Tjeckoslovakien och Frankrike (nr 1, 2, 4, 16 och 17) riksdagens prövning. Det nyss omnämnda sekundära kontingentavtalet (nr 15), som jämväl var tidsbegränsat och avsåg tilläggsleveranser, inbegreps i ett protokoll rörande överläggningar inom den svensk-jugoslaviska blandade kommissionen jämte varulistor. Två av de primära kontingentavtalen, nämligen avtal med Polen och Danmark (nr 19 och 20), hade samma utformning. Jämväl dessa avtal samt ytterligare tre primära kontingentavtal — avtal med Tjeckoslovakien, Norge och Nederländerna (nr 3, 10 och 18) — avsågo tilläggsleveranser.

De tre speciella avtalen voro följande. Handeln med de amerikanska och brittiska ockupationszonerna i Tyskland reglerades tills vidare i en promemoria med bilagor (nr 6). Promemorian, som icke längre gäller, innehöll bestämmelser om betalningarna men innefattade icke någon uppgörelse om mera preciserade åtaganden i avseende å varuutbytet. I en promemoria jämte skriftväxling (nr 9) träffades avtal med Amerikas förenta stater om tillämpningen av den inledningsvis angivna överenskommelsen av år 1935 med detta land. I en skriftväxling (nr 25) med Norge slutligen meddelades bestämmelser om provisorisk reglering av varuutbytet.

År 1948. Under detta år ingingos sju ramavtal, vilka samtliga underställdes riksdagens prövning. Avtalspartners voro den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen, Finland, Danmark, Norge, Österrike, Spanien och Grekland (nr 2, 4, 6, 7, 10, 23 och 27; jfr nr 3). Ramavtalen med de nordiska länderna ha samma förbehåll om ikraftträdandet som ramavtalen med Jugoslavien och Bulgarien. I ramavtalet med Österrike finnes förbehåll om riksdagens godkännande. Övriga ramavtal innehålla klausul beträffande ikraftträdandet av samma innehåll som ramavtalen med Island och Nederländerna. Ramavtalen, som fortfarande gälla, inbegrepo sekundära kontingentavtal. Dessa, som icke underställdes riksdagen men återgåvos i propositionerna i ämnet, äro numera ur kraft men äro ersatta av nya. Liksom det svensk-nederländska sekundära kontingentavtalet godkändes motsvarande avtal med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen av Kungl. Maj:t först vid konselj efterföljande den, varå ramavtalet godkäfts.

Ytterligare åtta sekundära kontingentavtal träffades, varav fyra (två avtal med Nederländerna om tilläggsleveranser, nr 11 och 39, samt avtal med Jugoslavien, nr 19, och med Island, nr 22) inom ramen för de under år 1947 ingångna ramavtalen och fyra (avtal med Norge och Danmark om tilläggsleveranser, nr 36 och 37, samt avtal med Norge och Österrike, nr 45 och 46) inom ramen för 1948 års ramavtal. Det bör anmärkas, att kontingenteringen är mycket litet framträdande i avtalet med Island, vilket icke innefattar varulistor. Ett av avtalen med Nederländerna och avtalet

med Österrike inbegreps i protokollet rörande överläggningar inom en blandad kommission.

Primära kontingentavtal slötos i tretton fall (avtal med Italien, 3 st.), de amerikanska och brittiska zonerna i Tyskland (3 st.), Tjeckoslovakien, Polen, Schweiz, Frankrike, sovjetiska zonen i Tyskland, Ungern och Colombia; nr 1, 8, 9, 14, 15, 17, 24, 28, 34, 38, 41, 42 och 49). Av dessa underställdes fyra (avtal med Italien, de amerikanska och brittiska zonerna i Tyskland, Polen och Schweiz; nr 1, 8, 14 och 15) riksdagen. Avtalen med Tjeckoslovakien och Frankrike (nr 9 och 17) avsågo tilläggsleveranser och innefattades i protokoll rörande överläggningar inom en blandad kommission. Samma utformning hade ett av avtalen med Italien (nr 24). Avtalet med Colombia (nr 41), vilket sedermera uppsagts i september 1949, inbegrep icke varulistor. I avtalet stadgades dock licensförpliktelser för vissa varor intill angivna värden. Samtliga avtal äro tidsbegränsade. I ett av dessa, det med de amerikanska och brittiska zonerna i Tyskland slutna avtalet (nr 8) — vilket bestod av protokoll, varulistor och skriftväxlingar — har protokollet begränsad giltighetstid men innehåller klausul om automatisk förlängning.

Avtalet med Japan (nr 44) intager en särställning. I de till avtalet hörande varulistorna angivas visserligen kvantiteter och värden men listorna ha indikativ karaktär.

Avtalet med Turkiet (nr 21), som är tidsbegränsat men har klausul om automatisk förlängning, innefattar i likhet med 1946 års avtal icke varulistor utan endast allmänna bestämmelser. Liksom i 1946 års avtal var i avtalet intaget förbehåll om riksdagens godkännande. Samtidigt med 1948 års avtal förelåg ett betalningsavtal, som finnes återgivet i propositionen om handelsavtalet. Det må framhållas, att till ett senare av Kungl. Maj:t godkänt tilläggsprotokoll till betalningsavtalet fogats en varulista avseende ömsesidiga leveranser.

I en skriftväxling med Portugal regleras handeln med detta land (nr 26). Denna uppgörelse, som gäller tills vidare, innebär, att licenser å ömse sidor skola lämnas för varor åtminstone i samma omfattning och med samma sammansättning, som motsvarade medeltalet för år 1946 och 1947 (normaltrade-avtal).

De under nr 31 och 48 angivna förhandlingsprotokollen (agreed minutes) med Storbritannien jämte till protokollen fogade varulistor förtjäna särskild uppmärksamhet. Handeln med detta land och sterlingområdet i övrigt reglerades intill utgången av år 1949 av ett år 1945 ingånget betalningsavtal. På basis av detta avtal ha överläggningar om varuutbytet ägt rum varje år. De därvid träffade uppgörelserna ha egentligen icke haft karaktären av kontingentavtal i vanlig bemärkelse utan ha snarare inneburit en allmän prognos för handeln under varje tolv månaders period. De

skärpta importregleringarna i såväl Sverige som Storbritannien tvingade emellertid så småningom fram mera detaljerade avtalsregleringar, vilka i såsom agreed minutes betecknade handlingar underställts Kungl. Maj:t men icke riksdagen för godkännande. Särskilt den uppgörelse, som innefattades i det under nr 48 angivna förhandlingsprotokollet, anslöt sig nära till den vanliga typen av kontingentavtal. Beträffande vissa varor gällde enligt förhandlingsprotokollet normal-tradevärden. — Förhandlingsprotokollen undertecknas icke utan bruka allenast parafferas av ordförandena i förhandlingsdelegationerna. Den uppgörelse om varuutbytet, som sammanfattas i protokollet, betraktades såsom modaliteter av 1945 års betalningsavtal.

Det med Australiska statsförbundet ingångna avtalet (nr 29), som omfattar en skriftväxling jämte varulista, anslöt sig jämväl nära till den vanliga typen av kontingentavtal.

Varu- och betalningsutbytet med Argentina regleras av ett avtal av särskild typ (nr 43). Avtalet, som jämte fråga om viss kursgaranti underställts riksdagen, innehåller normgivande föreskrifter för handeln. Huvudvikten är i avtalet lagd på betalningsbestämmelserna. Varulistorna i avtalet äro indikativa. Avtalet gäller högst intill den 1 december 1953.

Av övriga fjorton under 1948 träffade uppgörelser avsåg två (nr 5 och 25) tillämpningen av den förut angivna överenskommelsen av 1935 med Amerikas förenta stater, en (nr 18) handeln med fisk mellan Sverige och Danmark, en (nr 35) den svenska importlicensgivningen i handeln med Schweiz, en (nr 20) vissa problem i handeln med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen, fyra (nr 12, 16, 30 och 33) förlängningar av giltighetstiden för olika avtal och slutligen fem (nr 13, 32, 40, 47 och 50) bestämmelser om provisoriska regleringar av handeln med olika länder.

År 1949. Under detta år ingingos endast två ramavtal, avtalet med Frankrike (nr 8) och avtalet med Italien (nr 40). Till det franska ramavtalet är fogad en bilaga, innehållande utfästelser att i de uppgörelser, som förutses för åren 1949—1950 och 1950—1951 skola ingå vissa svenska exportkontingenter å massa. De båda ramavtalen, det franska med tillhörande bilaga, förelades genom propositioner riksdagen. Till ramavtalen ansluta sig vanliga sekundära kontingentavtal (nr 8 och 41), vilka endast återgävos i propositionerna. Ramavtalet med Frankrike, som tillämpades provisoriskt, innehåller förbehåll för godkännande av vederbörande myndigheter. Avtalet mellan Sverige och Italien, som f. n. provisoriskt tillämpas, skall slutgiltigt träda i kraft vid tidpunkt, som bestämmes genom avtal mellan regeringarna i de båda länderna. Det italienska sekundära kontingentavtalet (nr 41) godkändes, liksom tidigare varit fallet med de första sekundära kontingentavtalen med Nederländerna och den belgisk-luxem-

burgiska ekonomiska unionen, av Kungl. Maj:t först vid konselj efterföljande den, varå ramavtalet godkännts.

Det må här antecknas, att de åtgärder för handelns frigörande, som i form av införande av frilistor ägt rum inom ramen för Marshall-organisationen (OEEC), särskilt kommit till uttryck i de sekundära kontingentavtalen med Frankrike och Italien. I de i dessa avtal ingående varulistorna ha nämligen angivits även de varuslag, beträffande vilka importen då frigivits.

Ytterligare tjugoen sekundära kontingentavtal ha slutits. Av dessa hänföra sig sju till ramavtal av år 1947, nämligen avtal med Nederländerna (3 st.), Jugoslavien (2 st.), Island och Bulgarien (nr 13, 19, 24, 30, 32, 42 och 49) och tretton till ramavtal av år 1948, nämligen avtal med Danmark (4 st.), den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen, Finland (2 st.), Grekland (2 st.), Österrike (2 st.), Spanien och Norge (nr 4, 5, 10, 11, 12, 15, 28, 31, 33, 35, 37, 45 och 48) samt ett till ramavtal av år 1949 (det franska, nr 47). Av dessa avtal, vilka en del inbegreps i protokoll rörande överläggningar inom en blandad kommission, avsågo åtta avtal — avtal med Grekland, Danmark (3 st.), Österrike, Nederländerna (2 st.) och Finland (nr 11, 12, 15, 31, 32, 33, 37 och 42) — tilläggsleveranser. I avtalet med Island (nr 24), vilket icke innehåller någon varulista, är i likhet med 1948 års avtal kontingenteringen föga framträdande. Endast på en punkt kan kontingent sägas ha blivit fastställd.

Vad angår det sekundära kontingentavtalet med Bulgarien (nr 30) må erinras om att till det tidigare sekundära avtalet med detta land (se nr 14/1947) knutits endast indikativa listor. Varulistorna ingående i 1949 års avtal äro däremot kontingentlistor.

Avtalet med Ungern (nr 44) intager en särställning. Det består av protokoll, signaturprotokoll, varulistor och skriftväxlingar. Genom protokollet har giltighetstiden för handelsavtalet den 26 juli 1946 mellan Sverige och Ungern (se nr 12/1946) förlängts att med vissa ändringar gälla tills vidare. Ändringarna innebära, att de varulistor, som upprättats och komma att upprättas, gjorts oavhängiga av handelsavtalet. De nu föreliggande varulistorna ha fogats till signaturprotokollet. Genom ändringarna har avtalet den 26 juli 1946 omändrats till ett ramavtal. Signaturprotokollet jämte varulistorna kan betecknas såsom ett sekundärt kontingentavtal.

De övriga kontingentavtalen äro åtta, nämligen avtal med östzonen i Tyskland (2 st.), Tjeckoslovakien, västzonerna i Tyskland (3 st.), Sovjetunionen och Polen; (nr 1, 2, 9, 14, 23, 26, 38 och 39). Av dessa avtal äro sex primära kontingentavtal, medan de med Tjeckoslovakien och Polen slutna avtalen (nr 2 och 38), enligt vilka tidigare av riksdagen godkända avtal givits förlängd giltighetstid, kunna anses ha sekundär karaktär. Icke något av dessa åtta avtal underställdes riksdagen. Samtliga äro tidsbegränsade.

Två av avtalen — avtal med zonerna i Tyskland (nr 1 och 9) — avsågo tilläggsleveranser.

Beträffande ett av avtalen med västzonerna i Tyskland (nr 39) må följande anföras. Enligt avtalet är den västtyska importen från Sverige med två undantag i princip fri. Det ena undantaget avser vissa varor, för vilka licenser endast kunna påräknas i avräkning mot kontingenter, angivna i en varulista. Frånsett bindningar i två fall på den svenska importsidan skola de svenska myndigheterna ha rätt att ensidigt bestämma över den svenska importlicensgivningen. Bindningarna avse, att kontingenter för vissa varor upptagits på två varulistor. Genom de i de olika varulistorna upptagna kontingenterna har avtalet behållit sin karaktär av kontingent-avtal.

Skriftväxlingen med Irland (nr 7) utgör i viss mån en ny typ av avtal. I skriftväxlingen ha vissa grunder fastställts för handeln mellan Sverige och Irland. Enligt skriftväxlingen skola nämligen regeringarna i de båda länderna välvilligt pröva ansökningar om importtillstånd för varor, vilkas export är av betydelse för den andra parten. Därjämte förutses en utväxling av indikativa listor rörande föreliggande exportintressen. Listorna skola tjäna såsom riktlinjer vid importlicensgivningen.

Därjämte föreligga två förhandlingsprotokoll med Storbritannien (nr 22 och 46). Det ena innehåller uppgörelse om tilläggsleveranser, det andra överenskommelse om varuutbytet för år 1950. Sistnämnda överenskommelse ansluter sig, liksom motsvarande överenskommelse för år 1949, nära till den vanliga typen av kontingentavtal. Till skillnad från 1949 års överenskommelse har däremot principen om normal-trade övergivits. I stället ha för vissa varugrupper införts vida diversekontingenter. Det bör framhållas, att 1945 års svensk-brittiska betalningsavtal ersatts med ett nytt betalningsavtal, dagtecknat den 30 december 1949. Detta avtal gäller t. o. m. den 31 december 1950.

Skriftväxlingen med Australiska statsförbundet (nr 27) anknyter i likhet med 1948 års avtal med detta land jämväl till den gängse typen av kontingentavtal. Enligt skriftväxlingen lämnas å ömse sidor utfästelser om leveranser av vissa varor.

Övriga avtal avse spörsmål såsom tillämpningen av den svensk-amerikanska överenskommelsen av år 1935 (nr 20) samt av avtalen med västzonerna i Tyskland (nr 3), vissa problem i samband med handelsförbindelserna med Italien (nr 18), provisoriska regleringar avseende handeln med fem olika länder (nr 6, 17, 21, 25, 29 och 34), den svensk-danska handeln med fisk (nr 16), viss inskränkning i licensieringen av importen till Sverige från den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (nr 36) samt slutligen inrättande av en svensk-argentinsk blandad kommission (nr 43).

För fullständighetens skull må här omnämnas, att Kungl. Maj:t den 10

juni 1949 godkänt betalningsavtal mellan Sverige och Uruguay. Avtalet, som icke är upptaget å förteckningen, syftar till att underlätta varuutbytet mellan de båda länderna genom att eliminera behovet av dollaröverföringar i betalningstrafiken.

Redogörelse för de skilda avtalstyperna fördelade på de olika länderna.

Redogörelse lämnas i det följande land för land över de i förteckningen upptagna, den 31 december 1949 gällande avtalen, varvid deras typ anges. I redogörelsen redovisas icke avtal avseende tilläggsleveranser.

Amerikas förenta stater (nr 20/1949). Handeln är i princip reglerad genom bestämmelserna i den tidigare i olika sammanhang omnämnda handelsöverenskommelsen av 1935, vilken gäller tills vidare. Genom olika uppgörelser, senast i promemoria den 27 juni 1949, har Sverige medgivits rätt att åsidosätta vissa av dessa bestämmelser. Denna uppgörelse gäller t. o. m. den 30 juni 1950 eller till den dag, då Sverige blir fördragsslutande part i det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) av den 30 oktober 1947, vilkendera dag som är tidigast. Till frågan om den avtalstyp, som representeras av GATT, återkommer utredningen i sina slutanmärkningar.

Argentina (nr 43/1948 och 43/1949). Handels- och betalningsavtal, undertecknat den 23 november 1948, gäller högst till den 1 december 1953. Avtalet är i princip ett betalningsavtal. Varuutbytet avses i huvudsak omfatta de varor, vilka upptagits i två till avtalet hörande indikativa listor.

Australiska statsförbundet (nr 27/1949). Genom skriftväxling den 11 juli 1949 lämnas å ömse sidor utfästelser angående leveranser av vissa varor, till kvantiteterna närmare angivna i skriftväxlingen. Uppgörelsen, som avser tiden t. o. m. den 30 april 1950, står till sin typ ett primärt kontingentavtal nära.

Betalningarna regleras av det svensk-brittiska betalningsavtalet den 30 december 1949.

Belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (nr 2/1948 samt 5 och 36 för år 1949). R a m a v t a l den 2 februari 1948 gäller tills vidare. Till ett den 10 februari 1949 dagtecknat protokoll rörande överläggningar inom den svensk-belgisk-luxemburgiska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet under år 1949. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 14 februari 1949 samt skriftväxling den 31 december samma år.

Bulgarien (nr 14/1947 och 30/1949). R a m a v t a l den 22 september 1947 gäller tills vidare. Till ett den 20 augusti 1949 dagtecknat protokoll

rörande överläggningar inom den svensk-bulgariska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 31 december 1949. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 22 september 1947 (viss ändring vidtagen genom förenämnda kommissionsprotokoll).

Danmark (nr 6/1948 och 4/1949). Ramavtal den 11 mars 1948 gäller tills vidare. Genom protokoll den 8 februari 1949 ha fastställts varulistor avseende varuutbytet för tiden 1 februari 1949—31 januari 1950. Protokollet jämte varulistorna är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 8 februari 1949.

Finland (nr 4/1948 och 10/1949). Ramavtal den 21 februari 1948 gäller tills vidare. Genom protokoll den 18 mars 1949 ha fastställts varulistor avseende varuutbytet för tiden 1 april 1949—31 mars 1950. Protokollet jämte varulistorna är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av en skriftväxling, verkställd den 18 mars 1949.

Frankrike (nr 8 och 47 för år 1949). Ramavtal den 3 mars 1949 gäller tills vidare. Till ett den 15 december samma år dagtecknat protokoll över överläggningar inom den svensk-franska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 30 november 1950. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 15 juli 1948 samt två tillägg, dagtecknade den 3 mars 1949, till avtalet.

Grekland (nr 27/1948 och 28/1949). Ramavtal den 25 juni 1948 gäller tills vidare. Till ett den 12 juli 1949 dagtecknat protokoll över överläggningar inom den svensk-grekiska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 30 juni 1950. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett protokoll den 25 juni 1948 och förenämnda kommissionsprotokoll.

Irland (nr 7/1949). Handeln med Irland regleras tills vidare genom en skriftväxling den 25 juni 1949. Skriftväxlingen innehåller vissa grunder för den svensk-irländska handeln.

Island (nr 8/1947 och 24/1949). Ramavtal den 19 juni 1947 gäller tills vidare. Genom protokoll den 15 juli 1949 regleras handeln t. o. m. den 31 mars 1950. Detta protokoll jämte därtill hörande skriftväxling har karaktär av ett sekundärt kontingentavtal.

Italien (nr 40 och 41 för år 1949). Ramavtal den 15 november 1949 gäller tills vidare. Till ett samma dag dagtecknat protokoll över överlägg-

ningar inom den svensk-italienska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 31 oktober 1950. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 15 november 1949 jämte till avtalet hörande signaturprotokoll samma dag.

Japan (nr 44/1948). Avtal den 21 november 1948 reglerar handeln för år 1949. Till avtalet hör indikativa listor.

Jugoslavien (nr 5/1947 samt 19 och 49 för år 1949). Ramavtal den 12 april 1947 gäller tills vidare. Samma dag verkställdes en skriftväxling angående svenska långtidsleveranser, som avses skola äga rum under en period av sju år räknat från den 4 juli 1947. Genom protokoll den 21 maj 1949 har bl. a. fastställts en varulista avseende den svenska exporten för tiden t. o. m. den 15 april 1950. Till ett den 17 december 1949 dagtecknat protokoll över överläggningar inom den svensk-jugoslaviska blandade kommissionen har fogats en varulista avseende den jugoslaviska exporten för samma tid. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom jämte protokollet den 21 maj 1949 med varulista innefattar ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 12 april 1947.

Nederländerna (nr 9/1945, 22/1947 och 13/1949). Ramavtal den 30 december 1947 gäller tills vidare. Till två den 18 mars 1949 dagtecknade protokoll rörande överläggningar inom den svensk-nederländska blandade kommissionen ha fogats varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 28 februari 1950. Den av Kungl. Maj:t godkända uppgörelsen härom är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 30 november 1945.

Norge (nr 7/1948 och 45/1949). Ramavtal den 29 april 1948 gäller tills vidare. Genom protokoll den 14 december 1949 ha fastställts varulistor avseende varuutbytet för år 1950. Protokollet jämte varulistor är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 29 april 1948.

Polen (nr 4/1947 och 38/1949). Genom protokoll den 3 november 1949 har avtal den 18 mars 1947 rörande regleringen av varuutbytet förlängts att gälla t. o. m. den 31 oktober 1950. Därjämte föreligger ett tilläggsavtal den 18 mars 1947 rörande svenska kapitalvaruleveranser, som avses skola äga rum inom en period av fyra år räknat från den 4 juni 1947. Protokollet den 3 november 1949 jämte därtill hörande kontingentlistor avseende varuutbytet intill den 1 november 1950 är ett kontingentavtal av sekundär natur.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 18 oktober 1949.

Portugal (nr 26/1948). Den uppgörelse, som innefattas i skriftväxlingar den 30 juni 1948 och gäller tills vidare, är ett normal-trade-avtal.

Schweiz (nr 15/1948). Avtal den 30 april 1948 gäller t. o. m. den 30 april 1950 och är ett primärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 30 april 1948.

Sovjetunionen (nr 15/1946 och 14/1949). Genom protokoll den 7 oktober 1946 har överenskommelse den 7 september 1940 rörande varuutbytet och betalningarna mellan Sverige och Sovjetunionen (clearingavtal) förlängts att gälla för tiden t. o. m. den 9 december 1951. Sistnämnda överenskommelse har jämväl karaktären av ramavtal. Genom protokoll den 2 april 1949 ha fastställts varulistor avseende varuutbytet för år 1949. Protokollet jämte varulistor är ett kontingentavtal av sekundär natur. — Kreditavtal den 7 oktober 1946 avser, i vad gäller utnyttjandet av krediten, tiden till och med den 9 december 1951. Vissa leveranser enligt avtalet förutsätts kunna ske jämväl under en period av ett år efter nämnda dag. Avbetalningarna å krediten skola äga rum under en period av femton år efter det krediterna lämnats.

Spanien (nr 23/1948 och 35/1949). Ramavtal den 1 juli 1948 gäller tills vidare. Genom tilläggsprotokoll den 2 november 1949 ha fastställts varulistor avseende varuutbytet för tiden t. o. m. den 30 september 1950. Tilläggsprotokollet jämte varulistor är ett sekundärt kontingentavtal.

Betalningarna regleras av ett protokoll den 1 juli 1948.

Storbritannien (nr 46/1949). Förhandlingsprotokoll den 14 december 1949, vilket reglerar varuutbytet för år 1950, är i stort sett ett kontingentavtal. På den svenska importsidan ha för vissa varugrupper införts vida diversekontingenter.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 30 december 1949.

Tjeckoslovakien (nr 8/1945, 16/1947 och 2/1949). Genom protokoll den 1 februari 1949 har avtal den 17 november 1945 rörande reglering av varuutbytet förlängts att gälla t. o. m. den 31 januari 1950. Protokollet jämte därtill fogade varulistor avseende varuutbytet intill den 1 februari 1950 är ett kontingentavtal av sekundär natur.

Betalningarna regleras av betalningsavtal den 30 oktober 1947 samt protokoll jämte skriftväxlingar den 1 februari 1949.

Turkiet (nr 21/1948). Avtal den 7 juni 1948 innehåller bestämmelser av normerande karaktär.

Betalningarna regleras av betalningsavtal den 7 juni 1948 jämte tilläggsprotokoll den 14 maj 1949. Till protokollet hör en varulista avseende ömse-sidiga leveranser.

Tyskland (Västtyskland; nr 8 och 49 för år 1948 samt 3, 9, 23 och 39 för år 1949). Varuutbytet baseras på ett den 19 april 1948 dagtecknat proto-

koll, vilket gäller tills vidare. För tiden intill den 1 juli 1950 gälla genom protokoll den 14 januari, den 29 mars och den 22 juni 1949 fastställda varulistor. Varuutbytet under tiden 1 december 1949—30 juni 1950 regleras därjämte av ett den 26 november 1949 dagtecknat protokoll. Protokollet gäller t. o. m. den 30 november 1950. Uppgörelserna representera i huvudsak, ehuru numera ett frigörande av handeln förutsättes, ett *primärt kontingentavtal*.

Betalningarna regleras av betalningsavtal den 25 maj 1949 jämte protokoll den 26 november 1949 avseende ändringar till avtalet.

Tyskland (Östtyskland; nr 26/1949). Avtal den 19 juli 1949 rörande varuutbyte och betalningar med vid avtalet fogade varulistor gäller t. o. m. den 30 juni 1950. Avtalskomplexet är ett *primärt kontingentavtal*.

Ungern (nr 12/1946 och 44/1949). Genom protokoll den 30 november 1949 har giltighetstiden för handelsavtal den 26 juli 1946 förlängts att med vissa ändringar gälla tills vidare. Genom ändringarna har avtalet förvandlats till ett *ramavtal*. Till ett den 21 december 1949 dagtecknat signaturprotokoll, gällande under tiden 1 december 1949—30 november 1950, ha fogats varulistor avseende varuutbytet under samma tid. Varulistorna ha ännu ej satts i kraft. Signaturprotokollet jämte varulistorna innefattar ett *sekundärt kontingentavtal*.

Betalningarna regleras av betalningsavtal den 26 juli 1946.

Uruguay. Handeln regleras av ett *betalningsavtal*, dagtecknat den 13 juni 1949.

Österrike (nr 10/1948 och 48/1949). *Ramavtal* den 12 april 1948 gäller tills vidare. Till ett den 21 december 1949 av Kungl. Maj:t godkänt protokoll ha fogats varulistor avseende varuutbytet för år 1950. Protokollet jämte varulistorna är ett *sekundärt kontingentavtal*.

Betalningarna regleras av ett betalningsavtal den 12 april 1948.

Översikten ger vid handen, att ramavtalen med åtföljande sekundära kontingentavtal dominera i det svenska avtalssystemet. Fördelningen av de skilda avtalstyperna på de olika länderna är som följer.

Fjorton *ramavtal* (belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen, Bulgarien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Island, Italien, Jugoslavien, Nederländerna, Norge, Spanien, Ungern och Österrike), fjorton *sekundära kontingentavtal* (samma länder), tre *primära kontingentavtal* (Schweiz, Västtyskland och Östtyskland), tre *kontingentavtal av sekundär natur* (Polen, Sovjetunionen och Tjeckoslovakien), ett *normal-tradeavtal* (Portugal) samt sju avtal som icke låta sig inordnas i dessa kategorier. Det sistnämnda gäller avtalen med Amerikas förenta stater, Argentina, Australiska statsförbundet, Irland, Japan, Storbritannien och Turkiet. Av dessa

avtal stå avtalen med Australiska statsförbundet och Storbritannien till sin typ ett kontingentavtal nära. Därjämte finns ett fristående betalningsavtal med Uruguay.

V. Kritiken mot de nu gängse avtalskonstruktionerna.

I sitt betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m. (SOU 1949:57) har utredningen erinrat om de faktiska olägenheter för handeln, som innefattas i det nuvarande avtalssystemet. Utredningen betonar, att olägenheterna bottna i de förhållanden, som utmärka den bilateral handelspolitiken. Utredningen behandlar vidare den kritik, som från näringslivets sida riktats mot de nuvarande handelspolitiska formerna. För egen del anför utredningen bl. a., att vissa av de svårigheter, som hittills förelegat, borde kunna övervinnas vid ett mera allmänt införande av sådana frilistor, som på senaste tid aktualiserats inom ramen för Marshall-organisationen (OEEC). Utredningen framhåller, att det — därest nuvarande avtalskonstruktioner bibehållas — synes böra övervägas, huruvida icke sådana anordningar kunna vidtagas, att rymliga diversekontingenter införas i avtalen eller också att avtalen indelas i en kontingenterad del och en fri sektor.

De nu gängse avtalskonstruktionerna ha även kritiserats ur en annan synpunkt, nämligen i vad avser riksdagens medverkan vid ingåendet av handelsavtal. I denna redogörelse skall behandlas den kritik, som i riksdagen och i såväl fack- som dagspressen framförts mot *dels* de i en del avtal inskrivna bestämmelserna av innebörd att avtalen kunna provisoriskt träda i kraft, innan propositioner om deras godkännande framlagts för riksdagen, *dels* ock systemet med ramavtal. Kritiken avser, att riksdagens prövningsrätt till följd av nu nämnda anordningar blivit tämligen illusorisk.

För att erhålla en bakgrund till kritiken må här citeras § 12 i regeringsformen ävensom med några ord angivas förhållandena under kriget. § 12 lyder:

Konungen äger ingå överenskommelse med främmande makt, sedan statsrådet däröver blivit hört. Sådan överenskommelse skall, där den angår fråga, som riksdagen enligt denna regeringsform äger allena eller med Konungen avgöra, eller, utan att angå sådan fråga, är av större vikt, framläggas för riksdagen till godkännande; och skall i överenskommelsen intagas förbehåll, varigenom dess giltighet göres beroende av riksdagens bifall.

Skulle i något fall rikets intresse kräva, att överenskommelse, som är av större vikt men ej angår fråga, som riksdagen äger avgöra, varder avslutad utan riksdagens godkännande, må det ske; dock skall i sådant fall utrikesnämnden eller utrikesutskottet erhålla tillfälle att yttra sig, innan överenskommelsen ingås.

Under kriget bereddes riksdagen praktiskt taget icke tillfälle att medverka vid utformningen av handelspolitiken. Det har inledningsvis omnämnts, att mer än 150 handelsavtal träffades under kriget och att dessa med undantag av avtalet den 7 april 1945 med Island icke underställdes riksdagens prövning. Ej heller riksdagens vederbörande organ (vid denna tid utrikesnämnden)¹ torde under kriget fått tillfälle att i någon större utsträckning yttra sig över avtalen. Frågan upptogs i en interpellationsdebatt i riksdagen den 14 juni 1946 (FK 23:134 ff). Otvivelaktigt är, att bland de avtal, som under kriget slötos utan riksdagens medverkan, funnos överenskommelser av större vikt, vilka under normala förhållanden uppenbarligen skulle ha underställts riksdagen. Men det torde också kunna konstateras, att riksdagen under kriget stillatigande fann sig i att regeringsformen § 12 då icke tillämpades.

Vid 1946 års riksdag förklarades från regeringshåll — AK 21:46 ff och FK 40:20 ff — att i fortsättningen både större och mindre handelsavtal skulle framläggas för riksdagen, oavsett regeringsformen krävde det eller ej. Vid ett senare tillfälle framhölls, att avtalen skulle framläggas i största möjliga utsträckning (AK 41:52—53). Av olika anledningar har tanken icke fullföljts. Detta förhållande skall i det följande vid behandlingen av kritiken mot ramavtalen ånyo något beröras.

I det interpellationssvar, som låg till grund för den förut omnämnda interpellationsdebatten, anfördes, att för att undvika den försening med ett definitivt godkännande, som föranleddes av riksdagsbehandlingen och som kunde vålla stora olägenheter, i några fall överenskommits att avtalet visserligen skulle vara beroende av riksdagens godkännande men att det provisoriskt skulle sättas i kraft omedelbart efter undertecknandet. Det har i kritiken mot detta förfarande betonats, att det egentligen icke fanns några möjligheter för riksdagen eller dess organ att få till stånd ändringar i ett avtal, som preliminärt varit gällande någon tid. Spörsmålet upptogs bl. a. till granskning i utrikesutskottets utlåtande den 10 december 1946 (nr 9/1946) i anledning av proposition om godkännande av protokoll rörande det svensk-franska varuutbytet. Det konstaterades i utlåtandet, att varuutbytesavtalen med Frankrike, Tjeckoslovakien och Ungern provisoriskt varit i kraft, då de genom propositioner i oktober 1946 underställts riksdagen. Utskottet ansåg emellertid, att de förhandenvarande omständigheterna i dessa fall motiverade att så skett. Med avseende å handläggningen i fortsättningen av de handelspolitiska ärendena framhöll utskottet, att det förberedande förhandlingsarbetet borde i all den utsträckning, som vore möjlig, så planeras och bedrivas å svensk sida att handelsavtal, som ansågos böra föreläggas riksdagen, kunde vara av riksdagen granskade före

¹ Sedan våren 1949 är utrikesutskottet i ämne, varom här är fråga, likställt med utrikesnämnden.

deras ikraftträdande. Utskottets uppfattning underströks vid debatt i riksdagen (FK 40:15 ff och AK 41:48 ff).

Anordningen med provisoriskt ikraftträdande av avtalen tillämpades under år 1946 endast i några fall. Under åren 1947—1949 ha däremot så gott som alla de avtal, som förelagts riksdagen, provisoriskt satts i kraft, innan riksdagen fått tillfälle yttra sig.

På grund av de svårförutsebara förändringarna i parternas avtalsläge slutas själva varuutbytesavtalen i regel på ett år eller ibland på kortare tid. Av samma skäl kunna förhandlingar om ett avtal icke börja alltför långt före den tidpunkt, då avtalet skall träda i kraft. Svårigheter att vid förhandlingarna överblicka utvecklingen av handeln skulle nämligen då uppstå. Att å andra sidan uppskjuta ikraftträdandet av avtalen till dess riksdagen godkänt desamma, skulle kunna medföra att ett avtalslöst tillstånd måste accepteras. Då detta självfallet kunde innebära utomordentliga nackdelar för handeln och påtagliga olägenheter och risker för näringslivet överhuvud taget, ställde det sig av detta skäl svårt att underlåta att börja tillämpa avtalen, innan de underställts riksdagen. Erinras må även om att den svenska parten icke har full frihet att bestämma om ett avtals tillkomst, som ju i lika grad är beroende av motpartens önskemål. Detta gäller både bestämmande av tidpunkten för början av en avtalsförhandling och avtalets slutliga utformning. Det kan sålunda bl. a. jämväl förhandlingstekniskt vara ogynnsamt att icke träffa uppgörelse utan förbehåll om provisoriskt ikraftträdande.

I detta sammanhang må nämnas, att de förslag, som inom riksdagen framförts på det utrikespolitiska området, i många fall tagit sikte på frågan om utrikesnämndens ställning, varvid även nämndens kontakt med handelsavtalsärenden i vissa sammanhang berörts. Sålunda har bl. a. framhållits önskvärdheten av att utrikesnämnden under de tider av året, då riksdagen icke är samlad, får tillfälle taga ståndpunkt till förslag till nya handelsavtal i så god tid att nämnden icke sätts i efterhand.

Såsom förut nämnts har kritik riktats mot avtalskonstruktionerna även i fråga om systemet med ramavtal. Utformningen av ramavtalen har tidigare beskrivits vid skildringen av de under år 1947 slutna avtalen. Såsom framgår av denna skildring avses icke längre varulistorna genom proposition skola föreläggas riksdagens prövning, såvida icke mera väsentlig ändring i varuutbytets allmänna struktur skulle bli följden av förhandlingar om varulistor, varjämte det var tänkt, att utrikesutskottet och utrikesnämnden i efterhand skulle erhålla redogörelser om innehållet i de varulistor, vilka — utan att ändra varuutbytets allmänna sammansättning — fastställas i anslutning till ramavtalen. Sådana redogörelser ha sedermera fr. o. m. den 1 februari 1948 delgivits utrikesutskottets och utrikesnämndens medlemmar genom utrikesdepartementets månadsrapporter. Från

utrikesdepartementet har också i maj 1949 meddelats utrikesutskottet, att departementet därutöver är berett att på önskan av utskottet eller någon av dess medlemmar lämna kompletterande upplysningar rörande de ifråga-varande uppgörelserna, ställa avtalstexter till förfogande o. s. v.

Förslag till nya varuutbytesavtal föredragas i åtminstone alla viktigare fall inför utrikesutskottet resp. utrikesnämnden i samband med eller före undertecknandet.

Kritiken mot ramavtalen, framförd i riksdagen vid behandlingen av det svensk-nederländska ramavtalet vid 1948 års riksdag (AK 15:56 ff), har i huvudsak avsett följande omständigheter.

Genom ramavtalen ha riksdagens granskningsmöjligheter reducerats i hög grad. Riksdagen, som i regel icke beredes möjligheter att pröva avtalens centrala del — varulistorna — har ett påtagligt intresse att få tillfälle att taga del av desamma och få möjlighet att, utan att behöva begagna en så extraordinär ordning som interpellationsvägen, giva sin mening till känna. Möjlighet till debatt i riksdagen av handelsavtal innebär en säkerhetsventil mot en snedvridning av handelspolitiken. Debatten bör därjämte vara av värde för våra förhandlare. Varulistorna ha hittills framlagts för riksdagen utan att för den skull den ordning skapats att listorna på något sätt blivit sakrosankta. Systemet med ramavtal kommer att leda till att endast de minst betydelsefulla avtalen föreläggas riksdagen. — Förfarandet att framlägga redogörelser rörande innehållet i kommande varulistor kan ur riksdagens synpunkt icke betraktas som ett tillfredsställande substitut.

Det har förut antytts, att regeringens avsikt var att underställa största möjliga antal handelsavtal riksdagens prövning. Avtalens mängd och deras relativt starka koncentration till vissa tidpunkter (månaderna omkring årsskiftet) medförde emellertid en belastning för den administrativa apparaten, som visade sig ytterligt besvärande. Det uppstod icke sällan rätt stora förseningar i arbetet med att färdigställa propositionerna i ämnet, vilket i sin mån bidrog till att det framstod som angeläget att avtalen provisoriskt sattes i kraft. Det labila läget i de internationella handelsförbindelserna gjorde det ofta därutöver nödvändigt att redan under avtalstiden revidera de av riksdagen godkända avtalen. Revisionen fick i vissa fall den storleksordningen, att innehållet i de ursprungliga avtalen väsentligen ändrades. Av praktiska skäl var det icke möjligt att ånyo framlägga avtalen för riksdagen. Å andra sidan kunde konstateras, att en stabilisering i varuutbytet med vissa länder inträtt såtillvida att kontingenterna i avtalen med dessa länder återkommo mer eller mindre oförändrade år från år. Nu angivna förhållanden motiverade utformningen av en smidigare typ av avtal. Vid överväganden inom utrikes- och handelsdepartementen kom man fram till konstruktionen med ramavtal.

I sitt förut omnämnda betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m. har utredningen särskilt betonat, att det förhållandet att avtalsförhandlingarna nu äro i övervägande grad koncentrerade till en

relativt kort period av året har till följd en arbetsbelastning och brådska, som på olika sätt vålla olägenheter. För att övervinna dessa har utredningen ansett sig böra rekommendera en ökad spridning i tiden av avtalsförhandlingarna och en prövning av möjligheterna att fastställa avtal för längre tid än ett år. I vad avser riksdagens medverkan till de olika avtalen, vill emellertid utredningen fästa uppmärksamheten på att en dylik spridning kan medföra, att avtalen måste ingås vid tidpunkt, då riksdagen icke är samlad, och att ett provisoriskt ikraftträdande i dessa fall även kan visa sig nödvändigt.

Utredningen har genom utrikesdepartementets försorg inhämtat uppgifter angående den danska respektive den norska riksdagens medverkan vid tillkomsten av handelsöverenskommelser med främmande makter. Uppgifterna ha sammanställts i två promemorior, vilka såsom bilagor (Bilaga E och F) fogas till denna redogörelse.

VI. Slutanmärkningar.

De avtalstyper, som användas för reglering av Sveriges handelsförbindelser med utlandet efter det andra världskriget, skilja sig i väsentliga avseenden från de typer av traktatmässiga avtal, som kommo till stånd före kriget. Dessa traktater, som inledningsvis omnämnts i denna redogörelse, äro fortfarande i stor utsträckning gällande. De efter kriget framkomna olika avtalstyperna, som föranledas av nu föreliggande varierande ekonomiska förutsättningar för avtalsuppgörelser med olika länder, avse att på ett smidigt sätt anpassa avtalsarbetet efter detta läge. Det kan därvid konstateras, att ramavtalet jämte därtill anknutna sekundära kontingentavtal kommit att alltmer bli den mest använda typen av avtal. Sverige har f. n. denna avtalskonstruktion med fjorton handelspartners av tjugonio. Det torde vara möjligt, att konstruktionen med ramavtal kan bli aktuell beträffande ytterligare några länder. Anordningen med ramavtal har vuxit fram ur behovet att få till stånd en efter förhållandena bättre anpassad form av avtal än den tidigare efter kriget mest använda.

Såsom i direktiven för utredningen uttalas, är det från svensk sida på längre sikt ett önskemål att komma tillbaka till en sådan avtalsform, som var gängse före kriget. Det är emellertid såsom redan framhållits i direktiven uppenbart, att den allmänna handelspolitiska utvecklingen i världen blir bestämmande för möjligheterna till en dylik återgång. Självva ramavtalen ha kommit att framstå såsom ett första steg på vägen att anknyta till den förkrigstidens avtalsform, som endast innefattade bestämmelser av normerande karaktär.

Det må erinras om att kraftiga ansträngningar gjorts efter kriget i olika

internationella sammanhang för att återställa den normala handelsbilden från förkrigsåren. Dessa ansträngningar ha tagit sig uttryck i det förut angivna tull- och handelsavtalet av den 30 oktober 1947 (GATT) ävensom i Havana-stadgan av den 24 mars 1948 för en internationell handelsorganisation (ITO). GATT innebär i stort sett ett internationellt realiserande av tankarna bakom de tariffavtal, som funnos före kriget (för Sveriges del främst 1933 och 1935 års avtal med Storbritannien respektive Amerikas förenta stater). Havana-stadgans allmänna bestämmelser rörande handelspolitik m. m. innefatta i sig i väsentliga delar de föreskrifter, som exempelvis inbegreps i Sveriges mest-gynnad-avtal från förkrigsåren med en rad länder.

GATT och Havana-stadgan innehålla i huvudsak identiska bestämmelser om handelspolitik. Deras syfte är främst att undanröja handelshinder av olika slag. De viktigaste bestämmelserna härutinnan föreskriva i princip behandling såsom mest-gynnad-nation de anslutna staterna emellan, avskaffande av kvantitativa import- och exportrestriktioner samt skyldighet att förhandla om nedsättning av tullar och andra avgifter å import och export. Stadgan syftar till att på längre sikt avskaffa den bilaterala bindningen av handeln och möjliggöra en återgång till förkrigstidens multilaterala handel samt att i utrikeshandeln genomföra en lika behandling de anslutna staterna emellan. Bestämmelserna avse också att reglera ett flertal förhållanden på handelspolitikens område, varom bestämmelser nu återfinnas i ett stort antal överenskommelser länderna emellan.

Utredningen vill framhålla, att jämfört med förhållandena före det andra världskriget den ekonomiska strukturen i världen undergått sådana förändringar, att det kan dröja många år, innan man inom världshandeln kan uppnå en återgång till den handelspolitiska ordningen från den tid, då fri konvertibilitet av valutor var rådande, eller ens till 1930-talets relativt fria varuutbyte. Det bör å andra sidan erinras om att det till följd av en fortskridande förbättring av det allmänna ekonomiska läget i ett stort antal länder varit möjligt att inom ramen för Marshall-organisationen (OEEC) vidtaga omfattande åtgärder för att frigöra importen från kvantitativa restriktioner. I motsvarande utsträckning ha de områden, där bilaterala kontingenteringar varit nödvändiga, inskränkts. I den mån ytterligare åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma såväl en fortsatt liberalisering av handeln som ett system innebärande en multilateral utbytbarhet av valutorna i de länder, som tillhöra Marshall-organisationen, synas de bilaterala handelsuppgörelserna mellan medlemsstaterna i nämnda organisation kunna få en väsentligt annan karaktär än hittills. Uppgörelserna skulle härvid kunna tänkas inskränkas till att innefatta dels normerande bestämmelser av den typ, som voro vanliga i de traditionella avtalen före kriget, dels export- och importutfästelser i någon form beträffande en-

staka varuslag eller varugrupper. Det bör emellertid icke förbises, att här omnämnda åtgärder blott kommit att avse vissa länder och att de tankegångar, som ligga bakom dessa åtgärder, icke under den närmaste tiden torde kunna universellt realiseras. De strävanden, som äro avsedda att förverkligas genom Internationella handelsorganisationen (ITO) och andra internationella sammanslutningar, ha emellertid på längre sikt samma syfte som Marshall-organisationen. I avvaktan på en positiv utgång av dessa strävanden torde den mellanstatliga handeln i en del fall alltjämt bli beroende av avtalskonstruktioner, vilka kunna innebära nackdelar ur såväl reell som formell synpunkt.

Utredningen har redan i sitt förut angivna betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m. erinrat om de faktiska olägenheter för handeln, som de nuvarande avtalskonstruktionerna medföra. Därvid bör emellertid uppmärksammas, att dessa konstruktioner äro att betrakta såsom konsekvenser av de allmänna jämviktsrubbningarna i det internationella handels- och betalningssystemet och att de ansetts nödvändiga för att trots dessa rubbningar lämna utrymme för en mera omfattande internationell handel än vad som utan dylika avtal kunnat komma till stånd. Såsom tidigare framhållits har kritik även i vad avser riksdagens medverkan vid ingåendet av handelsavtal riktats mot de nu gängse avtalskonstruktionerna. Denna kritik gäller dels de i en del avtal inskrivna bestämmelserna av innebörd att avtalen kunna provisoriskt träda i kraft, innan propositioner om deras godkännande framlagts för riksdagen, dels ock systemet med ramavtal.

Utredningen, som i denna del av sitt arbetsprogram enligt sina direktiv haft att lämna en översikt och analys av de olika avtalstyper, som nu förekomma, har vid fullgörandet av detta sitt uppdrag jämväl sökt redogöra för de omständigheter, som lett till uppkomsten av de skilda avtalstyperna. Utredningen tager däremot icke ställning till den konstitutionella sidan av förfarandet vid slutandet av handelsavtal. Ett sådant bedömande förutsätter en tolkning av grundlagsregler och praxis, som utredningen med hänsyn till sina direktiv icke anser sig kunna företaga.

**Överenskommelse angående det svensk-danska varuutbytet under tiden
1 februari 1947—31 januari 1948.**

I syfte att främja varuutbytet mellan Sverige och Danmark har följande överenskommelse träffats:

Art. 1.

Svenska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till utförsel till Danmark av varor inom ramen för de kontingenter, som angivas i bifogade förteckning I¹.

Danska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till införsel från Sverige av varor inom ramen för samma kontingenter.

Art. 2.

Danska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till utförsel till Sverige av varor inom ramen för de kontingenter, som angivas i bifogade förteckning II¹.

Svenska Regeringen kommer att lämna erforderliga tillstånd till införsel från Danmark av varor inom ramen för samma kontingenter.

Art. 3.

De båda regeringarna komma att i möjligaste mån underlätta utförseln respektive införseln jämväl av varor utöver de i förteckningarna I och II upptagna kvantiteterna och varuslagen.

Art. 4.

Därest det visar sig, att varuutbytet mellan de båda länderna icke kan upprätthållas på sätt, som förutsatts vid uppgörandet av kontingentförteckningarna, eller därest svårigheter eljest skulle uppstå för fullgörandet av bestämmelserna i denna överenskommelse, förbehålla sig båda parter rätt att påkalla underhandlingar i ämnet.

Art. 5.

Denna överenskommelse skall sättas i kraft efter särskild noteväxling mellan den svenska och den danska regeringen samt förbliva gällande till och med den 31 januari 1948. I avvaktan på att sådan noteväxling verkställles skall den provisoriskt tillämpas från och med den 1 februari 1947.

Som skedde i Stockholm i två exemplar på svenska och danska språken, varvid båda texterna skola äga lika vitsord,

den 28 februari 1947.

ÖSTEN UNDÉN

NILS SVENNINGSEN

¹ Här utesluten.

**Varuutbytesöverenskommelse mellan konungariket
Sverige och republiken Österrike.**

I avsikt att underlätta utvecklingen av varuutbytet mellan de båda länderna hava svenska regeringen och österrikiska regeringen överenskommit om följande:

Artikel 1.

Svenska regeringen och österrikiska regeringen skola vidtaga alla lämpliga åtgärder i syfte att främja varuutbytet mellan de båda länderna.

Artikel 2.

Varuutbytet skall äga rum i enlighet med de i de båda länderna gällande allmänna import- och exportföreskrifterna.

Artikel 3.

De båda regeringarna förplikta sig att på grundval av ömsesidighet medgiva varandra en så välvillig behandling som möjligt vid utställandet av utförsel- och införseltillstånd.

Artikel 4.

De båda regeringarna kunna, när så prövas möjligt och önskvärt, i samförstånd fastställa kontingenter för särskilda varuslag eller för hela varuutbytet.

Artikel 5.

De genom varuutbytet mellan de båda länderna uppkommande betalningarna skola regleras jämlikt bestämmelserna i den denna dag undertecknade betalningsöverenskommelsen, vilken utgör en integrerande del av föreliggande överenskommelse.

Artikel 6.

I undantagsfall kunna efter prövning och godkännande av vederbörande myndigheter i de båda länderna även kompensationsaffärer genomföras.

Artikel 7.

Vederbörande svenska och österrikiska myndigheter komma att välvilligt pröva alla ansökningar om tillstånd att genomföra förädlingsaffärer.

Artikel 8.

De båda regeringarna skola utse en blandad kommission, som skall hava att övervaka tillämpningen av denna överenskommelse. Denna kommission skall bland annat hava till uppgift att framlägga förslag ägnade att underlätta tillämpningen av föreliggande överenskommelse samt över huvud främja varuutbytet mellan Sverige och Österrike.

Kommissionen skall sammanträda på begäran av endera av de båda regeringarna.

Artikel 9.

Alla affärstransaktioner, varom avtal träffats före ikraftträdandet av föreliggande överenskommelse, skola slutföras i enlighet med vid tiden för deras avslutande gällande bestämmelser.

Artikel 10.

Föreliggande överenskommelse träder provisoriskt i kraft å dagen för dess undertecknande.

Den träder slutgiltigt i kraft den dag, då svenska regeringen meddelat österrikiska regeringen, att överenskommelsen godkänts av svenska riksdagen.

Överenskommelsen skall förbli i kraft ett år från och med dagen för dess undertecknande. Därest överenskommelsen icke uppsäges av någon av de fördragsslutande parterna senast en månad före dess utlöpande, gäller den såsom automatiskt förlängd, varje gång för en tid av ett år.

Bestämmelserna i denna överenskommelse skola tillämpas på under överenskommelsens giltighetstid avslutade men vid tiden för dess utlöpande ännu icke avvecklade affärstransaktioner.

Som skedde i Stockholm i två exemplar på svenska och tyska språken den 12 april 1948.

För svenska regeringen:

ÖSTEN UNDÉN

För österrikiska regeringen:

PAUL WINTERSTEIN

Förteckning över handelsöverens-

Av Kungl. Maj:t under tiden 1/1 1945—31/12 1949 godkända handelsöverenskommelser

År och nr	Innehåll	Utformning	Godkänd av Kungl. Maj:t	Under-tecknad	Gällande under tiden
1	2	3	4	5	6
1945					
1.	Varu- och betalnings-utbytet med Island.	Huvudavtal, varulistor, promemoria och skriftväxling.	6/4	7/4	20/7 1945—31/3 1946.
2.	Varu- och betalnings-utbytet med Polen.	Huvudavtal, varulistor och tilläggsprotokoll.	8/6	9/7	fr. o. m. den 9/7 »till den dag då de ömsesidiga leveranserna fullgjorts» (t. o. m. den 9/12).
3.	Varu- och betalnings-utbytet med Danmark.	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	31/7	8/8	andra halvåret 1945.
4.	Varu- och betalnings-utbytet med Norge.	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	31/7	31/7	andra halvåret 1945.
5.	Varu- och betalnings-utbytet med Polen (jfr nr 2).	Huvudavtal, varulistor, tilläggsavtal och skriftväxling.	31/7	20/8	fr. o. m. den 20/8 1945 »till den dag då de ömsesidiga leveranserna fullgjorts» (t. o. m. den 1/12 1946).
6.	Handeln med Argentina.	Skriftväxlingar och varulistor.	31/7	31/7	t. v.
7.	Varu- och betalnings-utbytet med Danmark (jfr nr 3; tilläggsleveranser m. m.).	Tilläggsavtal till avtalet den 8/8 1945 (se nr 3), varulistor och skriftväxlingar.	2/11	8/11	Avtalet den 8/8 1945 förlängt att gälla t. o. m. den 31/1 1946.
8.	Varuutbytet med Tjeckoslovakien.	Huvudavtal, varulistor och skriftväxling.	2/11	17/11	17/11 1945—30/6 1946.
9.	Varuutbytet med Nederländerna.	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	2/11	30/11	30/11 1945—31/12 1946.
10.	Varuutbytet med Italien.	D:o.	2/11	24/11	»för en tid av 6 månader» med automatisk förlängning.
11.	Varu- och betalnings-utbytet med Norge (jfr nr 4).	D:o.	21/12	21/12	år 1946.

Där ej annat anges i förteckningen

- a) upptaga varulistorna kvantiteter eller värden (kontingentlister),
 b) äro utskottsutlåtandena avgivna av utrikesutskottet,

		Proposition			Utskottsutlåt.		Riksdagsskr.		Anmärkningar
Prov. giltig fr. o. m.	Slut- giltigt trätt i kraft	Nr	Dag- teck- nad	Av- läm- nad	Nr	Dag- teck- nad	Nr	Dag- teck- nad	
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	20/7	275	13/4	25/4	Bev. 42	15/5	292	25/5	I huvudavtalet intaget förbehåll om riksdagens godkännande.
—	9/7	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	8/8	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	31/7	—	—	—	—	—	—	—	
—	20/8	—	—	—	—	—	—	—	
—	31/7	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
—	8/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	17/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	30/11	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 2/11 1945 på föredragning av chefen för finansdepartementet. D:o. D:o.
—	1/12	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1946	—	—	—	—	—	—	—	

c) äro överenskommelserna godkända av Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för handelsdepartementet.

1	2	3	4	5	6
1946					
1.	Varu- och betalnings- utbytet med Spanien (modus-vivendi-över- enskommelse).	Skriftväxling med varulistor.	25/1	26/1	1/11 1945—30/6 1946.
2.	Varuutbytet med Dan- mark (jfr nr 3 och 7 för år 1945).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	1/2	1/2	1/2 1946—31/1 1947.
3.	Varuutbytet med Finland.	Huvudavtal med varu- lister, protokoll samt skriftväxling med varulistor.	22/2	23/2	1/2 1946—31/1 1947.
4.	Varu- och betalnings- utbytet med belgisk- luxemburgiska ekono- miska unionen (se anm).	Tilläggsprotokoll, va- rulistor och skrift- växling.	22/2	8/3	år 1946.
5.	Varu- och betalnings- utbytet med Polen (jfr nr 2 och 5 för år 1945; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-polska blandade kommissio- nen jämte promemo- rior, innefattande varulistor.	22/2	16/2	Se nr 2 och 5 för år 1945.
6.	Handeln med Turkiet.	Avtal och skrift- växling.	12/4	24/4	15/6 1946—14/6 1947 med automatisk för- längning.
7.	Varu- och betalnings- utbytet med Island (jfr nr 1/1945).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxling.	17/5	18/5	18/5 1946—31/3 1947.
8.	Varu- och betalnings- utbytet med Italien (jfr nr 10/1945; föreskrifter om reciprocitets- affärer).	Skriftväxling.	14/6	23/6	Se nr 10/1945.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/11 1945	26/1	—	—	—	—	—	—	—	
1/2	12/6	90	15/2	2/3	2	2/5	237	25/5	Protokoll jämte skriftväxling rörande betalningsförbindelserna godkända av Kungl. Maj:t den 1/2 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
23/2	18/6	212	1/3	27/3	3	2/5	238	25/5	Kreditavtal med protokoll godkända av Kungl. Maj:t den 22/2 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet samt underställda riksdagens prövning genom prop. nr 213/1946 (jfr prop. 337/1946).
—	8/3	—	—	—	—	—	—	—	Överenskommelsen utgör tillägg till handels- och betalningsavtal den 30 maj 1945. Dessa avtal äro godkända av Kungl. Maj:t den 25 samma månad på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	12/3	—	—	—	—	—	—	—	
15/6	3/7	300	3/5	29/5	6	15/6	433	28/6	Överenskommelsen innefattar icke varulistor. I avtalet är intaget förbehåll om riksdagens godkännande. — Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 12/4 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Betalningsavtalet är återgivet i prop:en nr 300/1946.
18/5	14/9	310	24/5	7/6	7	20/6	434	28/6	
—	23/6	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
9.	Varuutbytet med Frankrike.	Protokoll och varulistor.	28/6	28/6	1/7 1946—30/6 1947.
10.	Varuutbytet med Nederländerna (vissa ändringar i och tillägg till gällande varulistor; jfr nr 9/1945).	Skriftväxlingar och varulistor.	28/6	29/6	andra halvåret 1946 samt, under viss förutsättning, första halvåret 1947.
11.	Varuutbytet med Tjeckoslovakien (jfr nr 8/1945).	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	25/7	29/7	Avtalet den 17/11 1945 (se nr 8/1945) förlängt till den 1/7 1947.
12.	Varuutbytet med Ungern.	Huvudavtal, varulistor och skriftväxling.	25/7	26/7	1/8 1946—31/7 1947.
13.	Varuutbytet med Polen (jfr nr 5/1946).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-polska blandade kommissionen jämte promemorior, innefattande varulistor.	25/7	11/7	Se nr 2 och 5 för år 1945 (andra halvåret 1946).
14.	Varu- och betalningsutbytet med Spanien (jfr nr 1/1946).	Skriftväxlingar och varulistor.	14/9	3/10	Modus-vivendi-överenskommelsen den 26/1 1946 (se nr 1/1946) förlängd att gälla under tiden 1/7 1946 — 28/2 1947).
15.	Varu- och betalningsutbytet med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union.	Protokoll, varulistor och skriftväxling samt ytterligare två protokoll avseende särskilda frågor.	5/10	7/10	Överenskommelsen den 7/9 1940 rörande varuutbytet och betalningar mellan Sverige och Sovjetunionen förlängd för en tid av fem år. Varulistorna gälla för tiden t. o. m. den 31/12 1947.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/7	1/1 1947	347	29/6	17/10	9	10/12	556	17/12	Skriftväxling den 21/6 1945 avseende varuutbytet intill den 30/6 1946 samt betalningsavtal den 21/6 1945 gällande under en tid av tre år, godkända av Kungl. Maj:t den 8/6 1945 på föredragning av chefen för finansdepartementet — Protokoll rörande betalningarna godkänt av Kungl. Maj:t den 28/6 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet är återgivet i prop:en nr 347/1946.
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	30/12	348	14/9	17/10	10	28/11	538	13/12	Protokoll rörande betalningsförbindelserna godkänt av Kungl. Maj:t den 25/7 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet är återgivet i prop:en nr 348/1946. — Beslut angående tillämpningen av det under nr 8/1945 angivna betalningsavtalet meddelades av Kungl. Maj:t den 14/9 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/8	31/12	349	14/9	17/10	11	28/11	539	13/12	Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 25/7 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalet är återgivet i prop:en nr 349/1946.
—	29/7	—	—	—	—	—	—	—	Protokoll rörande betalningarna godkänt av Kungl. Maj:t den 25/7 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/7	3/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	10/12	350	11/10	17/10	12	7/11	492	13/11	Kreditavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 5/10 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Kreditavtalet underställt riksdagen genom prop. nr 351/1946.

1	2	3	4	5	6
16.	Varu- och betalningsutbytet med Polen (jfr nr 5 och 13 för år 1946).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-polska blandade kommissionen jämte promemorior, innefattande varulistor.	1/11	26/10	Se nr 2 och 5 för år 1945 och nr 13/1946 (återstoden av år 1946).
17.	Handeln med de amerikanska och brittiska ockupationszonerna i Tyskland (formerna för varuutbytet och betalningarna).	Två protokoll, det ena avseende den amerikanska och det andra den brittiska zonen.	8/11	14/12 ¹	t. v.
18.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 11/1945).	Huvudavtal och varulistor.	15/11	22/11	år 1947.
19.	Varu- och betalningsutbytet med Italien (jfr nr 10/1945 och 8/1946).	Tilläggsprotokoll till varuutbytes- och betalningsavtalen den 24/11 1945 (se nr 10/1945), varulistor, två protokoll och skriftväxlingar.	29/11	30/11	1/12 1946—30/11 1947.
20.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 9/1945 och 10/1946).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	29/11	23/12	år 1947
21.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 4/1946).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	13/12	30/12	år 1947
1947					
1.	Varuutbytet med Finland (jfr nr 3/1946).	Huvudavtal, varulistor och protokoll.	14/2	24/2	1/2 1947—31/1 1948
2.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 2/1946).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	21/2	28/2	1/2 1947—31/1 1948
3.	Varuutbytet med Tjeckoslovakien (jfr nr 11/1946; tilläggsleveranser).	Skriftväxling och tillägg till varulistor.	28/2	10/3	t. o. m. 30/6
4.	Varuutbytet med Polen (jfr nr 5/1945 samt 5, 13 och 16 för år 1946).	Huvudavtal, varulistor, slutprotokoll, särskilt protokoll och tilläggsavtal samt skriftväxlingar.	11/3	18/3	1/4 1947—31/3 1948; huvudavtalet med automatisk förlängning.

¹ Brittiska prot. 14/12 och det amerikanska i november.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	21/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	14/12 ¹	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1947	384	23/11	27/11	16	10/12	557	17/12	Betalningsavtal m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 15/11 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalskomplexet återgivet i prop:en nr 384/1946.
1/12	24/5 1947	39 1947	17/1 1947	4/2 1947	4	17/4 1947	148	26/4 1947	
1/1 1947	24/4 1947	37 1947	17/1 1947	4/2 1947	1	13/2 1947	53	4/3 1947	Betalningsavtal den 30/11 1945, angivet under nr 9/1945, är återgivet i prop. nr 37/1947.
1/1 1947	11/4 1947	38 1947	17/1 1947	4/2 1947	2	13/2 1947	54	4/3 1947	Betalningsavtal den 30 maj 1945, angivet under nr 4/1946, är återgivet i prop. nr 38/1947. — Skriftväxling jämte memorandum rörande betalningarna godkända av Kungl. Maj:t den 13/12 1946 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
24/2	25/6	168	28/2	12/3	6	25/4	183	7/5	
1/2	26/6	214	11/4	16/4	8	22/5	268	30/5	Betalningsavtal jämte protokoll och skriftväxling godkänt av Kungl. Maj:t den 21/2 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalskomplexet återgivet i prop. nr 214/1947.
—	10/3	—	—	—	—	—	—	—	
(1/4)	4/6	217	11/4	22/4	7	8/5	189	14/5	Betalningsavtal m.m. godkänt av Kungl. Maj:t den 11/3 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalskomplexet återgivet i prop. nr 217/1947.

1	2	3	4	5	6
5.	Varuutbytet med Jugoslaviska Federativa Folkrepubliken.	Ramavtal, tilläggsprotokoll, varulistor, skriftväxlingar och förtroligt avtal.	11/4	12/4	15/4 1947—15/4 1948; ramavtalet med automatisk förlängning.
6.	Handeln med de amerikanska och brittiska ockupationszonerna i Tyskland (jfr nr 17/1946; se anm.)	Promemoria med bilagor.	25/4	15/4	t. v.
7.	Varu- och betalningsutbytet med sovjetiska ockupationszonen i Tyskland.	Protokoll och varulistor.	23/5	21/5	t. o. m. den 30/4 1948.
8.	Varu- och betalningsutbytet med Island (jfr nr 7/1946).	Protokoll innefattande ramavtal och skriftväxlingar, av vilka en inbegriper vissa varulistor.	30/5	19/6	t. o. m. den 31/3 1948; protokollet med automatisk förlängning.
9.	Tillämpningen av handelsöverenskommelsen den 25/5 1935 med Amerikas förenta stater.	Promemoria och skriftväxling.	20/6	24/6	1/7 1947—30/6 1948.
10.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 18/1946; tilläggsleveranser).	Skriftväxling och varulistor.	30/6	5/8	t. o. m. 31/12.
11.	Varuutbytet med Frankrike (provisorisk reglering; jfr nr 9/1946).	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	30/6	30/6	1/7—31/10.
12.	Varu- och betalningsutbytet med Spanien (jfr nr 1 och 14 för år 1946).	Skriftväxlingar och varulistor.	10/7	17/7	modus-vivendi-överenskommelsen den 26/1 1946 (se nr 1/1946) förlängd att gälla under tiden 1/3 1947—29/2 1948.
13.	Varu- och betalningsutbytet med franska ockupationszonen i Tyskland.	Protokoll och varulistor.	25/8	10/10	10/10 1947—9/4 1948.
14.	Varuutbytet med Bulgarska Folkrepubliken.	Ramavtal, tilläggsprotokoll, indikativa varulistor och skriftväxling.	19/9	22/9	1/10 1947—31/12 1948 med automatisk förlängning.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15/4	4/7	310	25/4	4/6	9	10/6	306	18/6	Protokoll angående betalningarna jämte skriftväxling godkänt av Kungl. Maj:t den 11/4 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet och skriftväxlingen återgivna i prop. nr 310/1947.
—	25/4	—	—	—	—	—	—	—	Promemorian innehåller bestämmelser om betalningarna men innefattar icke någon uppgörelse om mera preciserade åtaganden i avseende å varuutbytet. — Betalningsavtal senare godkänt av Kungl. Maj:t den 3/10 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	23/5	—	—	—	—	—	—	—	
19/6	10/3 1948	17 1948	3/1 1948	13/1 1948	1	5/2 1948	45	24/2 1948	
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
—	5/8	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	Protokoll rörande betalningarna jämte skriftväxlingar godkänt av Kungl. Maj:t den 30/6 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/3	17/7	—	—	—	—	—	—	—	
—	10/10	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal jämte skriftväxling godkänt av Kungl. Maj:t den 25/8 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/10	3/4 1948	30 1948	3/1 1948	24/1 1948	2	5/2 1948	46	24/2 1948	Protokoll rörande betalningarna godkänt av Kungl. Maj:t den 19/9 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet återgivet i prop. nr 30/1948.

1	2	3	4	5	6
15.	Varuutbytet med Jugoslaviska Federativa Folkrepubliken (jfr nr 5/1947; tilläggsleveranser m. m.).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-jugoslaviska blandade kommissionen jämte varulista och promemoria.	10/10	3/10	t. o. m. 15/4 1948.
16.	Varuutbytet med Tjeckoslovakien (jfr nr 8/1945, 11/1946 och 3/1947).	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	24/10	30/10	Avtalet den 17/11 1945 (se nr 8/1945) förlängt t. o. m. den 31/10 1948.
17.	Varuutbytet med Frankrike (jfr nr 9/1946 och 11/1947).	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	30/10	31/10	1/11 1947—31/10 1948.
18.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 20/1946; tilläggsleveranser).	Skriftväxlingar och varulistor.	7/11	7/11	t. o. m. 31/12.
19.	Varu- och betalningsutbytet med Polen (jfr nr 4/1947; tilläggsleveranser m. m.).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-polska blandade kommissionen jämte varulistor.	14/11	14/11	t. o. m. den 31/3 1948.
20.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 2/1947; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-danska blandade kommissionen jämte varulistor.	21/11	14/11	t. o. m. den 31/1 1948.
21.	Varuutbytet med Ungern (jfr nr 12/1946).	Protokoll, varulistor, promemoria och skriftväxlingar.	28/11	28/11	Avtalet den 26/7 1946 (se nr 12/1946) förlängt t. o. m. den 31/7 1948.
22.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 20/1946 och nr 18/1947).	Ramavtal.	12/12	30/12	Under 12 månader fr. o. m. den 1/1 1948 med automatisk förlängning.
23.	D:o.	Skriftväxlingar och varulistor.	19/12	30/12	År 1948.
24.	Varuutbytet med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union (jfr nr 15/1946).	Protokoll och varulistor.	19/12	31/12	År 1948.
25.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 18/1946 och 10/1947; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	19/12	31/12	1/1—29/2 1948 eller den tidigare tidpunkt då nytt varuutbytesavtal träder i kraft.
1948 1.	Varuutbytet med Italien (jfr nr 19/1946).	Huvudavtal, varulistor, skriftväxling och signaturprotokoll.	16/1	20/1	1/12 1947—30/11 1948.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	29/10	—	—	—	—	—	—	—	
1/11	3/4 1948	33 1948	3/1 1948	28/1	3	5/2	47	24/2	Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 24/10 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalet återgivet i prop. nr 33/1948.
1/11	1/4 1948	57 1948	3/1 1948	4/2 1948	4	26/2 1948	52	6/3 1948	Finansprotokoll godkänt av Kungl. Maj:t den 31/10 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet är återgivet i prop. nr 57/1947.
—	7/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	13/1 1948	—	—	—	—	—	—	—	
—	21/11	—	—	—	—	—	—	—	
1/8	28/11	—	—	—	—	—	—	—	
1/1 1948	19/5 1948	111 1948	6/2 1948	12/3 1948	6	15/4 1948	120	21/4 1948	
—	(19/5 1948)	—	—	—	—	—	—	—	En av skriftväxlingarna och varulistorna återgivna i prop. nr 111/1948.
—	1/1 1948	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1948	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
1/12	—	142	27/2	12/3	8	15/4	126	21/4	Specialprotokoll rörande betalningarna samt bilaga om reciprocitetsaffärer godkända av Kungl. Maj:t den 16/1 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Bilagan återgiven i prop. nr 142/1948.

1	2	3	4	5	6
2.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 21/1946).	Ramavtal.	23/1	2/2	2/2—31/12 med automatisk förlängning för ett år i sänder.
3.	D:o.	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	30/1	2/2	År 1948.
4.	Varuutbytet med Finland (jfr nr 1/1947).	Ramavtal, protokoll och varulistor.	30/1	21/2	1/2 1948—31/1 1949; ramavtalet med automatisk förlängning.
5.	Tillämpningen av handelsöverenskommelsen den 25/5 1935 med Amerikas förenta stater (jfr nr 9/1947).	Promemoria och skriftväxling.	30/1	11/2	t. o. m. den 30/6.
6.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 2 och 20 för år 1947).	Ramavtal, tilläggsprotokoll, varulistor, fördelningsplan och skriftväxlingar.	5/3	11/3	1/2 1948—31/1 1949; ramavtalet med automatisk förlängning.
7.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 18/1946 och nr 10 och 25 för år 1947).	Ramavtal, protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	5/3	29/4	År 1948; ramavtalet med automatisk förlängning.
8.	Varu- och betalningsutbytet med Förenta staternas-Storbritanniens ockupationszoner i Tyskland (jfrnr 6/1947).	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	12/3	19/4	19/4—31/12 med automatisk förlängning för ett år i sänder; varulistorna under år 1948.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2/2	28/10	183	27/1	17/3	7	15/4	121	21/4	
2/2	28/10	—	—	—	—	—	—	—	Protokollet och varulistorna återgivna i prop. nr 183/1948. Skriftväxling rörande vissa ändringar i gällande betalningsavtal godkänd av Kungl. Maj:t den 30/1 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/2	29/6	198	2/4	13/4	9	23/4	145	5/5	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 198/1948. Övrig avtalstext återgiven i prop. — Skriftväxling om betalningarna godkänd av Kungl. Maj:t den 30/1 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Skriftväxlingen återgiven i prop.
1/1	11/2	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
1/2	18/6	243	23/4	11/5	10	20/5	217	26/5	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 243/1948. Tilläggsprotokollet, varulistorna och fördelningsplanen återgivna i prop. — Skriftväxling, innefattande förlängning av det under nr 2/1947 angivna betalningsavtalet, godkänd av Kungl. Maj:t den 30/1 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/1	8/9	291	14/5	5/6	14	12/6	315	19/6	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 291/1948. Protokollet och varulistorna återgivna i prop. — Betalningsavtal m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 5/3 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalet återgivet i prop.
19/4	12/7	294	28/5	9/6	17	16/6	325	26/6	

1	2	3	4	5	6
9.	Varu- och betalningsutbytet med Tjeckoslovakien (jfr nr 16/1947; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-tjeckiska blandade kommissionen jämte varulista.	2/4	17/3	t.o.m. den 31/10 1948.
10.	Varuutbytet med Österrike.	Ramavtal, tilläggsprotokoll, varulistor och skriftväxling.	9/4	12/4	12/4 1948—11/4 1949; ramavtalet med automatisk förlängning med ett år i sänder.
11.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 22 och 23 för år 1947; tilläggsleveranser).	Skriftväxling och varulistor.	9/4	10/4	t.o.m. den 31/12 1948.
12.	Varu- och betalningsutbytet med franska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 13/1947).	Skriftväxling.	9/4	10/4	Protokollet den 10/10 1947 (se nr 13/1947) förlängt t.o.m. den 9/7 1948.
13.	Varu- och betalningsutbytet med Polen (jfr nr 4 och 19 för år 1947; provisorisk reglering).	Protokoll.	9/4	30/3	April 1948.
14.	D:o.	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	16/4	22/4	Avtalet den 18/3 1947 (se nr 4/1947) förlängt t.o.m. den 30/4 1949.
15.	Varuutbytet med Schweiz.	Huvudavtal, varulistor, promemoria och skriftväxlingar.	16/4	30/4	1/5 1948—30/4 1950.
16.	Varu- och betalningsutbytet med Spanien (jfr nr 12/1947).	Skriftväxling.	16/4	16/4	Modus-vivendi-överenskommelsen den 26/1 1946 (se nr 1/1946) förlängd t.o.m. den 30/6 1948.
17.	Varuutbytet med Frankrike (jfr nr 17/1947; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-franska blandade kommissionen jämte varulistor och skrivelser.	23/4	19/4	t.o.m. den 31/10.
18.	Handeln med fisk mellan Sverige och Danmark (jfr nr 6/1948).	Protokoll.	23/4	21/5	1/2 1948—31/1 1949.
19.	Varuutbytet med Jugoslaviska Federativa Folkrepubliken (jfr nr 5 och 15 för år 1947).	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	30/4	22/5	16/4 1948—15/4 1949.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	15/4	—	—	—	—	—	—	—	Varulistsyftet med den belagda inkomstågsskatten utgjorde 100 procent av den skattbelagda inkomstågsskatten för år 1947 och 8 för år 1948.
12/4	28/6	264	30/4	25/5	12	3/6	272	12/6	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 264/1948. Tilläggsprotokollet och varulistorna återgivna i prop. — Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 9/4 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalet återgivet i prop.
—	10/4	—	—	—	—	—	—	—	
—	10/4	—	—	—	—	—	—	—	
1/4	9/4	—	—	—	—	—	—	—	Varulistsyftet med Skatteavtalet utgjorde 100 procent av den skattbelagda inkomstågsskatten för år 1947 och 8 för år 1948.
1/5	28/10	283	14/5	5/6	13	12/6	314	19/6	Jämväl det under nr 4/1947 angivna betalningsavtalet förlängt enligt protokollet den 22/4 1948.
1/5	6/8	293	28/5	9/6	16	16/6	324	26/6	Betalningsavtal m.m. godkänt av Kungl. Maj:t den 16/4 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Avtalet återgivet i prop. nr 293/1948.
—	16/4	—	—	—	—	—	—	—	
—	24/4	—	—	—	—	—	—	—	
1/2	21/5	—	—	—	—	—	—	—	Handelsavtalet med Portugal. Varulistsyftet med avtalet utgjorde 100 procent av den skattbelagda inkomstågsskatten för år 1947 och 8 för år 1948.
16/4	30/4	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
20.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 2 och 3 för år 1948).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-belgisk-luxemburgiska blandade kommissionen jämte skriftväxlingar.	14/5	3/6	t.o.m. den 31/12 1948
21.	Handeln med Turkiet (jfr nr 6/1946).	Avtal, formulär och skriftväxling.	14/5	7/6	15/6 1948—14/6 1949 med automatisk förlängning.
22.	Varu- och betalningsutbytet med Island (jfr nr 8/1947).	Protokoll och skriftväxlingar.	21/5	21/5	1/4 1948—31/3 1949.
23.	Varuutbytet med Spanien (jfr nr 16/1948).	Ramavtal, tilläggsprotokoll, varulistor och skriftväxlingar.	28/5	1/7	1/7 1948—30/6 1949; ramavtalet med automatisk förlängning.
24.	Varu- och betalningsutbytet med Italien (jfr nr 1/1948; nya varulistor m.m.).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-italienska blandade kommissionen jämte varulistor och skriftväxlingar.	11/6	15/6	t. o. m. den 30/11 1948.
25.	Tillämpningen av handelsöverenskommelsen den 25/5 1935 med Amerikas förenta stater (jfr nr 5/1948).	Promemoria.	11/6	12/6	1/7 1948—30/6 1949 eller tills Sverige blir fördragsslutande part i allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) av den 30/10 1947, vilkendera dagen som är tidigast.
26.	Handeln med Portugal.	Skriftväxlingar.	17/6	30/6	fr. o. m. 1/7 1948.
27.	Varuutbytet med Grekland.	Ramavtal, protokoll, varulistor och skriftväxling.	17/6	25/6	Ramavtalet fr.o.m. 25/6 1948 med tre månaders uppsägning; protokollet med varulistorna under tiden 25/6 1948—30/6 1949.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	3/6	—	—	—	—	—	—	—	
15/6	(30/7)	296	11/6	17/6	19	29/6	438	3/7	Överenskommelsen innefattar icke varulistor. I avtalet intaget förbehåll om riksdagens godkännande. — Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 14/5 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Betalningsavtalet återgivet i prop. nr 296/1948. — Tilläggsprotokoll till avtalet jämte varulista och skriftväxling sedermera godkänt av Kungl. Maj:t den 13/5 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/4	21/5	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	4/2 1949	316	22/10	30/11	22	9/12	482	23/12	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 316/1948. Övrig avtalstext återgiven i prop. — Protokoll rörande betalningarna m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 28/5 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet återgivet i prop.
—	15/6	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
25/6	1/7 15/3 1949	320	29/10	30/11	23	9/12	483	23/12	Endast ramavtalet underställt riksdagens prövning genom prop. nr 320/1948. Övrig avtalstext återgiven i prop. — Protokoll rörande betalningarna jämte skriftväxling godk. av Kungl. Maj:t den 17/6 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Protokollet och skriftväxlingen återgivna i prop.

1	2	3	4	5	6
28.	Varuutbytet med sovjetiska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 7/1947).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	17/6	23/6	1/7 1948—30/6 1949.
29.	Handeln med Australiska statsförbundet.	Skriftväxling jämte varulista.	26/6	22/7	1/5 1948—30/4 1949.
30.	Varu- och betalningsutbytet med franska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 13/1947 och 12/1948).	Skriftväxling.	26/6	25/6	Protokollet den 10/10 1947 (se nr 13/1947) förlängt t.o.m. den 9/8 1948.
31.	Handeln med Storbritannien.	Förhandlingsprotokoll och varulista.	21/7	21/7	t.o.m. den 31/12 1948.
32.	Varu- och betalningsutbytet med Ungern (jfr nr 21/1947; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	21/7	21/7	Avtalet den 26/7 1946 (se nr 12/1946) förlängt att gälla under tiden 1/8—30/9 1948.
33.	Varuutbytet med franska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 30/1948).	Protokoll.	26/8	6/8	Viss förlängning av protokollet den 10/10 1947 (se nr 13/1947) till den 31/12 1948.
34.	Varuutbytet med Förenta staternas-Storbritanniens ockupationszoner i Tyskland (jfr nr 8/1948).	Protokoll och specifikationer.	26/8	19/8	År 1949.
35.	Varuutbytet med Schweiz (jfr nr 15/1948; svenska importlicensgivningen).	Protokoll.	24/9	27/8	t.o.m. 30/4 1950.
36.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 7/1948; tilläggsleveranser).	Tilläggsprotokoll, varulistor och skriftväxling.	24/9	24/9	t. o. m. den 31/12.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/7	4/8	—	—	—	—	—	—	—	Huvudavtalet är i vad detsamma avser betalningarna jämte en skriftväxling om ackreditivbetalningar godkänt av Kungl. Maj:t den 17/6 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/5	22/7	—	—	—	—	—	—	—	
—	26/6	—	—	—	—	—	—	—	
—	21/7	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal av den 6/3 1945, godkänt av Kungl. Maj:t den 23/2 1945 på föredragning av chefen för finansdepartementet, reglerade i princip handeln med Storbritannien och sterlingområdet i övrigt. Principerna för avtalets fortsatta tillämpning godkända av Kungl. Maj:t den 17/5 1946 och underställda riksdagens prövning genom prop. nr 295/1946. — Tilläggsavtal till betalningsavtalet godkända av Kungl. Maj:t den 10/7 och den 7/11 1947 på föredragning av chefen för finansdepartementet. — Protokoll rörande vissa finansiella frågor godkänt av Kungl. Maj:t den 14/5 1948 på föredragning av chefen för samma departement.
—	1/8	—	—	—	—	—	—	—	
—	7/9	—	—	—	—	—	—	—	
1/1 1949	14/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena. — Avtalskomplexet avsett att senare inarbetas i en allmän uppgörelse om varuutbytet under år 1949.
—	16/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	24/9	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
37.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 6/1948; tilläggsleveranser).	Tilläggsprotokoll, varulistor, promemoria och skriftväxling.	1/10	10/11	t. o. m. den 31/1 1949.
38.	Varuutbytet med Ungern (jfr nr 32/1948).	Protokoll, varulistor och skriftväxlingar.	15/10	15/10	Avtalet den 26/7 1946 (se nr 12/1946) förlängt att gälla under tiden 1/10 1948—30/9 1949.
39.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 22 och 23 för år 1947 samt nr 11/1948; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-nederländska blandade kommissionen jämte bilaga och varulistor.	15/10	14/10	t. o. m. den 31/12 1948.
40.	Varuutbytet med Frankrike (jfr nr 17/1947 och nr 17/1948; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	29/10	30/10	fr. o. m. 1/11 t. v. intill dess nytt avtal träffats.
41.	Handeln med Colombia.	Avtal.	12/11	16/11	1/11 1948—31/12 1949 med ett års automatisk förlängning.
42.	Varuutbytet med Italien (jfr nr 1 och 24 för år 1948).	Protokoll, varulistor, särskild bilaga och skriftväxlingar.	19/11	26/11	Avtalet den 20/1 1948 (se nr 1/1948) förlängt att gälla t. o. m. den 30/9 1949.
43.	Varu- och betalningsutbytet med Argentina (jfr nr 6/1945).	Huvudavtal, indikativa varulistor och skriftväxlingar.	19/11	23/11	fr. o. m. den 1/12 t. v. under minst ett år med automatisk förlängning.
44.	Handeln med Japan.	Huvudavtal och varulistor.	3/12	2/11	År 1949.
45.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 7 och 36 för år 1948).	Protokoll, varulistor och promemoria.	10/12	18/12	År 1949.
46.	Varuutbytet med Österrike (jfr nr 10/1948).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-österrikiska blandade kommissionen jämte varulistor.	10/12	9/12	År 1949.
47.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 22 och 23 för år 1947 samt nr 11 och 39 för år 1948; provisorisk reglering).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-nederländska blandade kommissionen.	10/12	4/12	Förlängning av tidigare fastställda varulistor t. o. m. den 28/2 1949.
48.	Handeln med Storbritannien (jfr nr 31/1948).	Förhandlingsprotokoll jämte bilaga.	10/12	16/12	År 1949.

7	8	9	10	11	13	13	14	15	16
—	10/11	—	—	—	—	—	—	—	Skriftväxlingar rörande vissa betalningsförhållanden godkända av Kungl. Maj:t den 15/10 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
1/10	15/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	18/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/11	—	—	—	—	—	—	—	Avtalet uppsagt på colombianskt initiativ genom skriftväxling den 20/9 1949.
1/11	16/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/12	—	—	—	—	—	—	—	
1/12	—	33 1949	28/1 1949	16/2 1949	2	2/3 1949	71	16/3 1949	Avtalskomplexet är i vad det samma avser betalningarna godkänt av Kungl. Maj:t den 19/11 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	Skriftväxling angående förlängning av det under nr 7/1948 angivna betalningsavtalet godkänd av Kungl. Maj:t den 10/12 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	Protokoll rörande vissa finansiella frågor godkänt av Kungl. Maj:t den 10/12 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.

1	2	3	4	5	6
49.	Varuutbytet med Förenta staternas—Storbritanniens ockupationszoner i Tyskland (jfr nr 8 och 34 för år 1948).	Tilläggsprotokoll till protokollet den 19/4 1948 (se nr 8/1948), varulistor och skriftväxling.	17/12	14/1 1949	År 1949.
50.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 2, 3 och 20 för år 1948; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	17/12	30/12	Hittills gällande reglering av varuutbytet förlänges fr. o. m. den 1/1 1949 t. v. intill dess nytt avtal träffats.
1949					
1.	Varuutbytet med sovjetiska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 28/1948; tilläggsleveranser).	Skriftväxling och varulistor.	21/1	24/1	t. o. m. den 30/6.
2.	Varuutbytet med Tjeckoslovakien (jfr nr 16/1947 och 9/1948).	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	21/1	1/2	Avtalet den 17/11 1945 (se nr 8/1945) förlängt att gälla t. o. m. den 31/1 1950.
3.	Varuutbytet med franska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 30 och 33 för år 1948; samtliga gällande varuutbytes- och betalningsavtal mellan Sverige och Förenta staternas—Storbritanniens ockupationszoner tillämpliga jämväl å franska zonen samt alla gällande varuutbytes- och betalningsavtal mellan Sverige och franska ockupationszonen satta ur kraft).	Protokoll.	21/1	16/3	fr. o. m. den 15/2.
4.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 6 och 37 för år 1948).	Protokoll, varulistor och memorandum.	28/1	8/2	1/2 1949—31/1 1950.
5.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 2, 3, 20 och 50 för år 1948).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-belgisk-luxemburgiska blandade kommissionen jämte varulistor.	11/2	10/2	År 1949.
6.	Varuutbytet med Finland (jfr nr 4/1948; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	11/2	12/2	februari—mars.
7.	Handeln med Irland.	Skriftväxling.	25/2	25/6	t.v.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/1 1949	14/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	Protokoll rörande vissa modifi- kationer i gällande betalnings- avtal (se under nr 6/1947) god- känt av Kungl. Maj:t den 17/12 1948 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	1/1 1949	—	—	—	—	—	—	—	
—	24/1	—	—	—	—	—	—	—	
1/11 1948	1/2	—	—	—	—	—	—	—	Protokoll rörande betalnings- förbindelserna jämte skriftväx- lingar godkända av Kungl. Maj:t den 21/1 1949 på före- dragning av chefen för finans- departementet.
15/2	16/3	—	—	—	—	—	—	—	
1/2	8/2	—	—	—	—	—	—	—	
1/1	11/2	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 4/2 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	12/2	—	—	—	—	—	—	—	
—	25/6	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
8.	Varuutbytet med Frankrike (jfr nr 17/1947 samt nr 17 och 40 för år 1948).	Ramavtal med bilaga, protokoll och varulistor.	25/2	3/3	Ramavtalet under tiden 25/2 1949—31/10 1951 med automatisk förlängning för ett år i sänder; protokollet och varulistor under tiden 25/2—31/10 1949.
9.	Varuutbytet med Förenta staternas, Storbritanniens och Frankrikes ockupationszoner i Tyskland (jfr nr 49/1948 och 3/1949; tilläggsleveranser).	Skriftväxling och varulistor.	11/3	29/3	29/3—31/12.
10.	Varuutbytet med Finland (jfr nr 4/1948 och 6/1949).	Protokoll och varulistor.	11/3	18/3	1/4 1948—31/3 1949.
11.	Varu- och betalningsutbytet med Grekland (jfr nr 27/1948; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-grekiska blandade kommissionen jämte varulistor och skriftväxling.	11/3	5/3	t.o.m. 30/6.
12.	Handeln med Danmark (jfr nr 4/1949; svensk tilläggsimport i utbyte för resor från Danmark till Sverige).	Skriftväxling och varulista.	18/3	22/3	t.o.m. den 31/1 1950.
13.	Varu- och betalningsutbytet med Nederländerna (jfr nr 22 och 23 för år 1947 samt 11, 39 och 47 för år 1948).	Två protokoll rörande överläggningar inom den svensk-nederländska blandade kommissionen jämte varulistor och förhandlingsprotokoll.	24/3	18/3	1/3 1949—28/2 1950.
14.	Varuutbytet med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union (jfr nr 24/1947).	Protokoll och varulistor.	1/4	2/4	År 1949.
15.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 4 och 12 för år 1949; tilläggsleveranser).	Skriftväxling.	22/4	26/4	t.o.m. den 31/1 1950.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
25/2	10/6	81	1/4	21/4	5	3/5	227	13/5	Endast ramavtalet med bilaga underställt riksdagens prövning genom prop. nr 81/1948. Varulistorna återgivna i prop. — Tilläggsprotokoll till betalningsavtal den 15/7 1948, godkänt av Kungl. Maj:t den 30/6 s.å. på föredragning av chefen för finansdepartementet, samt skriftväxling och protokoll avseende betalningarna godkända av Kungl. Maj:t den 25/2 1949 på föredragning av chefen för samma departement. Betalningsavtalet och protokollen återgivna i prop.
—	29/3	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/4	—	—	—	—	—	—	—	Skriftväxlingar rörande betalningarna godkända av Kungl. Maj:t den 11/3 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	21/3	—	—	—	—	—	—	—	
—	22/3	—	—	—	—	—	—	—	
1/3	7/4	—	—	—	—	—	—	—	
1/1	2/4	—	—	—	—	—	—	—	
—	26/4	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
16.	Handeln med fisk mellan Sverige och Danmark (jfr nr 4, 12 och 15 för år 1949).	Protokoll.	28/4	2/2	1/2 1949—31/1 1950.
17.	Handels- och betalningsutbytet med Polen (jfr nr 14/1948; provisorisk reglering).	Protokoll.	28/4	4/5	Avtalet den 18/3 1947 (se nr 4/1947) förlängt att gälla under tiden 1/5—31/7 1949.
18.	Varuutbytet med Italien (jfr nr 42/1948; vissa frågor i samband med handelsförbindelserna).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-italienska blandade kommissionen.	6/5	30/4	t.o.m. den 30/9.
19.	Varuutbytet med Jugoslaviska Federativa Folkrepubliken (jfr nr 19/1948).	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	13/5	21/5	Protokollet den 22/5 1948 (se nr 19/1948) med vissa undantag förlängt att gälla fr.o.m. den 21/5 1949; varulistor under tiden 16/4 1949—15/4 1950).
20.	Tillämpningen av handelsöverenskommelsen den 25/5 1935 med Amerikas förenta stater (jfr nr 25/1948).	Promemoria.	18/6	27/6	1/7 1949—30/6 1950 eller tills Sverige blir fördragsslutande part i allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) av den 30/10 1947, vilkendera dagen som är tidigast.
21.	Varuutbytet med Spanien (jfr nr 23/1948; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	18/6	30/6	Tilläggsprotokollet den 1/7 1948 (se nr 23/1948) förlängt till den 1/10 1949.
22.	Handels- och betalningsutbytet med Storbritannien och sterlingområdet i övrigt (jfr nr 48/1948; tilläggsleveranser).	Förhandlingsprotokoll, varulistor och skriftväxling.	18/6	22/6	t. o. m. den 31/12.
23.	Handels- och betalningsutbytet med Förenta staternas, Storbritanniens och Frankrikes ockupationszoner i Tyskland (jfr nr 8, 34 och 49 för år 1948 samt nr 3 och 9 för år 1949; tilläggsleveranser och omläggning av avtalsperiod).	Skriftväxlingar och varulistor.	18/6	22/6	Tidigare avtal (se nr 49/1948 samt nr 3 och 9 för år 1949) förlängda att gälla jämväl under första halvåret 1950.
24.	Varuutbytet med Island (jfr nr 22/1948).	Protokoll och skriftväxling.	30/6	15/7	1/4 1949—31/3 1950.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/2	17/6	—	—	—	—	—	—	—	
1/5	4/5	—	—	—	—	—	—	—	Jämväl det under nr 4/1947 angivna avtalet förlängt enligt protokollet den 4/5 1949.
—	10/5	—	—	—	—	—	—	—	Bilaga till protokollet, vilken innehåller bestämmelser om betalningarna, godkänd av Kungl. Maj:t den 6/5 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
(16/4)	21/5	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	Godkänd av Kungl. Maj:t på föredragning av ministern för utrikes ärendena.
—	1/7	—	—	—	—	—	—	—	
—	22/6	—	—	—	—	—	—	—	Tilläggsprotokoll till betalningsavtalet den 6/3 1945 jämte skriftväxling godkänt av Kungl. Maj:t den 8/4 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Tilläggsavtalet är dagtecknat den 29 samma månad.
—	22/6	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 6/5 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Detta avtal är dagtecknat den 25 samma månad.
1/4	15/7	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
25.	Varu- och betalningsutbytet med Frankrike (jfr nr 8/1949; provisorisk reglering).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-franska blandade kommissionen jämte varulistor.	30/6	27/6	Protokollet den 3/3 1949 (se nr 8/1949) förlängt t. o. m. den 30/11 1949.
26.	Varu- och betalningsutbytet med den sovjetiska ockupationszonen i Tyskland (jfr nr 28/1948 och nr 1/1949).	Huvudavtal, varulistor och skriftväxlingar.	30/6	19/7	1/7 1949—30/6 1950.
27.	Handeln med Australiska statsförbundet (jfr nr 29/1948).	Skriftväxling innefattande jämväl varulistor.	30/6	11/7	1/5 1949—30/4 1950.
28.	Varu- och betalningsutbytet med Grekland (jfr nr 27/1948 och 11/1949).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-grekiska blandade kommissionen jämte varulistor och skriftväxlingar.	4/8	12/7	1/7 1949—30/6 1950.
29.	Varu- och betalningsutbytet med Polen (jfr nr 14/1948 och 17/1949; provisorisk reglering).	Protokoll.	4/8	9/9	Avtalet den 18/3 1947 (se nr 4/1947) förlängt att gälla under tiden 1/8—30/9 1949.
30.	Varu- och betalningsutbytet med Bulgariska Folkrepubliken (jfr nr 14/1947).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-bulgariska blandade kommissionen jämte varulistor och skriftväxling.	31/8	20/8	1/8—31/12.
31.	Varuutbytet med Österrike (jfr nr 46/1948; tilläggsleveranser).	Skriftväxling, innefattande varulista över svensk import.	22/9	22/9	t. o. m. 31/12.
32.	Varuutbytet med Nederländerna (jfr nr 13/1949; tilläggsleveranser).	Skriftväxling, innefattande varulistor.	30/9	30/9	t. o. m. 28/2 1950.
33.	Varuutbytet med Finland (jfr nr 10/1949; tilläggsleveranser).	D:o.	30/9	4/10	t. o. m. 31/3 1950.
34.	Varuutbytet med Ungern (jfr nr 38/1948; provisorisk reglering).	Skriftväxling.	30/9	30/9	Protokollet den 15/10 1948 (se nr 38/1948) förlängt att gälla under tiden 1/10—30/11 1949.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	30/6	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	19/7	—	—	—	—	—	—	—	
1/5	11/7	—	—	—	—	—	—	—	
1/7	4/8	—	—	—	—	—	—	—	
1/8	9/9	—	—	—	—	—	—	—	Jämväl det under nr 4/1947 angivna betalningsavtalet förlängt enligt protokollet den 4/8 1949.
1/8	11/10	—	—	—	—	—	—	—	Med anledning av en från svensk sida den 29/11 1948 gjord uppsägning upphörde protokollet angående betalningarna, angivet under 14/1947, att gälla med utgången av år 1948. Protokollet har med undantag av bestämmelsen om guldklau-sul åter trätt i kraft genom kommissionsprotokollet. — Va-rulistorna äro, i motsats mot de under nr 14/1947 angivna lis-torna, kontingentlistor.
—	22/9	—	—	—	—	—	—	—	
—	30/9	—	—	—	—	—	—	—	
—	4/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/10	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
35.	Varuutbytet med Spanien (jfr nr 23/1948 och 21/1949).	Tilläggsprotokoll till protokollet den 1/7 1948 (se nr 23/1948), varulistor och skriftväxlingar.	14/10	2/11	1/10 1949—30/9 1950.
36.	Varuutbytet med den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen (jfr nr 5/1949; vissa inskränkningar i licensieringen av importen till Sverige).	Utkast till protokoll rörande överläggningar inom den svensk-belgisk-luxemburgiska blandade kommissionen jämte skriftväxling.	21/10	22/10	t. o. m. 31/12.
37.	Varuutbytet med Danmark (jfr nr 4, 12 och 15 för år 1949; tilläggsleveranser).	Tilläggsprotokoll till protokollet den 8/2 1949 (se nr 4/1949), varulistor och memorandum.	28/10	1/11	t. o. m. den 31/1 1950.
38.	Varuutbytet med Polen (jfr nr 14/1948 samt 17 och 29 för år 1949).	Protokoll, varulistor, skriftväxling och skrivelse.	28/10	3/11	Avtalet den 18/3 1947 (se nr 4/1947) förlängt att gälla under tiden 1/10 1949—31/10 1950.
39.	Varuutbytet med Frankrikes, Förenta staternas och Storbritanniens ockupationszoner i Tyskland (jfr nr 8, 34 och 49 för år 1948 samt nr 3, 9 och 23 för år 1949).	Tilläggsprotokoll till protokollet den 19/4 1948 (se nr 8/1948), varulistor och skriftväxlingar.	11/11	26/11	Tilläggsprotokollet under tiden 1/12 1949—30/11 1950, varulistorna under tiden 1/12 1949—30/6 1950.
40.	Varuutbytet med Italien (jfr nr 42/1948 och 18/1949).	Ramavtal.	11/11	15/11	15/11 1949—31/10 1950 med automatisk förlängning.
41.	D:o.	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-italienska blandade kommissionen jämte varulistor och skriftväxling.	18/11	15/11	15/11 1949—31/10 1950.
42.	Varu- och betalningsutbytet med Nederländerna (jfr nr 13 och 32 för år 1949; tilläggsleveranser).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-nederländska blandade kommissionen jämte varulistor och särskild förhandlingspromemoria.	18/11	17/11	t. o. m. 28/2 1950.
43.	Varuutbytet med Argentina (jfr nr 43/1948; tillskapandet av en svensk-argentinsk blandad kommission).	Skriftväxling.	25/11	1/12	t. v.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1/10	2/11	—	—	—	—	—	—	—	Skriftväxling angående viss ändring i gällande betalningsavtal godkänd av Kungl. Maj:t den 29/12 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	25/10	—	—	—	—	—	—	—	
—	1/11	—	—	—	—	—	—	—	
1/10	3/11	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 14/10 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Undertecknades den 18 samma månad.
—	1/12	—	—	—	—	—	—	—	
15/11	—	23	16/12	11/1 1950	—	—	—	—	Ändringsprotokoll till betalningsavtalet den 25/5 1949 (se nr 23/1949) godkänt av Kungl. Maj:t den 11/11 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Detta protokoll undertecknades den 26/11 1949.
15/11	26/11	—	—	—	—	—	—	—	
—	19/12	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal m. m. godkänt av Kungl. Maj:t den 11/11 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Undertecknades den 15 samma månad.
—	1/12	—	—	—	—	—	—	—	
—	19/12	—	—	—	—	—	—	—	Genom kommissionsprotokollet vidtogos även vissa ändringar i betalningsavtalet den 30/11 1945 (se nr 9/1945). Bl. a. har avtalet, som skulle ha upphört att gälla den 31/12 1949, förlängts att gälla tills vidare med tre månaders uppsägning.
—	1/12	—	—	—	—	—	—	—	

1	2	3	4	5	6
44.	Varuutbytet med Ungern (jfr nr 38/1948 och 34/1949).	Protokoll (ramavtal), signaturprotokoll, varulistor och skriftväxlingar.	25/11	30/11 ¹ 21/12 ¹	Avtalet den 26/7 1946 (se nr 12/1946) är genom protokollet förlängt att med vissa ändringar i texten gälla t. v.; övriga handlingar under tiden 1/12 1949—30/11 1950.
45.	Varuutbytet med Norge (jfr nr 45/1948).	Protokoll, varulistor och promemoria.	25/11	14/12	År 1950.
46.	Handels- och betalningsutbytet med Storbritannien och sterlingområdet i övrigt (jfr nr 48/1948 och 22/1949).	Förhandlingsprotokoll jämte varulistor m. m.	9/12	14/12	År 1950.
47.	Varuutbytet med Frankrike (jfr nr 8 och 25 för år 1949).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-franska blandade kommissionen, varulistor och skriftväxling.	16/12	15/12	1/12 1949—30/11 1950.
48.	Varuutbytet med Österrike (jfr nr 46/1948 och 31/1949).	Protokoll, varulistor och skriftväxling.	21/12	—	År 1950.
49.	Varu- och betalningsutbytet med Jugoslaviska Federativa Folkrepubliken (jfr nr 19/1949).	Protokoll rörande överläggningar inom den svensk-jugoslaviska blandade kommissionen jämte varulista och skriftväxling med bilagor.	21/12	17/12	t. o. m. 15/4 1950.

¹ Protokollet den 30/11; signaturprotokollet och skriftväxlingarna den 21/12.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	1/12 ^a 21/12 ^a	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtalet den 26/7 1946 (se nr 12/1946) har även förlängts tills vidare, enär det skall ha samma giltighetstid som varuutbytesavtalet.
—	1/1 1950	—	—	—	—	—	—	—	Skriftväxling angående förlängning under januari 1950 av det under nr 7/1948 angivna betalningsavtalet godkänd av Kungl. Maj:t den 21/12 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet.
—	1/1 1950	—	—	—	—	—	—	—	Betalningsavtal godkänt av Kungl. Maj:t den 9/12 1949 på föredragning av chefen för finansdepartementet. Undertecknades den 30/12 1949.
1/12	17/12	—	—	—	—	—	—	—	
1/1 1950	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	2/1 1950	—	—	—	—	—	—	—	Varulistan, som ersätter en av de under nr 19/1949 angivna listorna, avser den jugoslaviska exporten.

* Protokoll den 1/12; signaturprotokoll och skriftväxlingarna den 21/12.

Register till förteckningen över handelsöverenskommelser
1/1 1945—31/12 1949.

Avtalsland	1945 nr	1946 nr	1947 nr	1948 nr	1949 nr
Argentina	6	—	—	43	43
Australien	—	—	—	29	27
Belgisk-luxembur- giska ekonomiska unionen	—	4, 21	—	2, 3, 20, 50	5, 36
Bulgariska Folkrepub- liken	—	—	14	—	30
Colombia	—	—	—	41	—
Danmark	3, 7	2	2, 20	6, 18, 37	4, 12, 15, 16, 37
Finland	—	3	1	4	6, 10, 33
Frankrike	—	9	11, 17	17, 40	8, 25, 47
Grekland	—	—	—	27	11, 28
Irland	—	—	—	—	7
Island	1	7	8	22	24
Italien	10,	8, 19	—	1, 24, 42	18, 40, 41
Japan	—	—	—	44	—
Jugoslaviska Federati- va Folkrepubliken ..	—	—	5, 15	19	19, 49
Nederländerna	9	10, 20,	18, 22, 23	11, 39, 47	13, 32, 42
Norge	4, 11	18	10, 25	7, 36, 45	45
Polen	2, 5	5, 13, 16	4, 19	13, 14	17, 29, 38
Portugal	—	—	—	26	—
Schweiz	—	—	—	15, 35	—
Socialistiska Rådsre- publikernas union ..	—	15	24	—	14
Spanien	—	1, 14	12	16, 23	21, 35
Storbritannien	—	—	—	31, 48	22, 46
Tjeckoslovakien	8	11	3, 16	9	2
Turkiet	—	6	—	21	—
Tyskland:					
a) Bizonen	—	17	6	8, 34, 49	9, 23, 39
b) Franska zonen ..	—	—	13	12, 30, 33	3, 9, 23, 39
c) Sovjetiska zonen	—	—	7	28	1, 26
Ungern	—	12	21	32, 38	34, 44
U.S.A.	—	—	9	5, 25	20
Österrike	—	—	—	10, 46	31, 48

P.M.

**angående den danska riksdagens medverkan vid tillkomsten av
handelsöverenskommelser med främmande makter.**

Danmarks Riges grundlov innehåller i artikel 18 följande bestämmelser:

»Kongen kan ikke uden Rigsdagens Samtykke erklære Krig eller slutte Fred, indgaa eller ophæve Forbund eller Handelstraktater, afstaa nogen Del av Landet eller indgaa nogen Forpligtelse, som forandrer de bestaaende statsretlige Forhold».

Med Handelstraktater avses här allmänna handels- och sjöfartstraktater av den före kriget vanliga typen (t. ex. om mest gynnad nationsbehandling). Som exempel på dylik traktat, som godkänts av Danmarks riksdag efter kriget, må nämnas den dansk-sovjetiska handels- och sjöfartstraktaten av 17 augusti 1946.

Grundlovens art. 18 anses ej vara tillämplig beträffande sådana bilaterala överenskommelser med kontingentlistor, som numera reglera handeln mellan ett stort antal stater. Ej heller underställas betalnings- och clearingavtal riksdagen för godkännande. I detta sammanhang må anmärkas, att Danmark icke annat än i undantagsfall ingått handelsöverenskommelser av s. k. ramavtalstyp.

Den danska riksdagens utrikesutskott har till uppgift att med regeringen dryfta frågor av betydelse för landets utrikespolitik samt mottaga upplysningar från regeringen angående utrikespolitiska förhållanden. Dylika frågor böra av regeringen såvitt möjligt föreläggas utskottet, när de äro av större betydelse och ej redan förelagts riksdagen. Ett ärendes behandling i utskottet inskränker ej i princip regeringens handlingsfrihet, eftersom utskottet är ett rådgivande organ.

Den praxis har utvecklats, att regeringen med utrikesministern som föredragande inför riksdagens utrikesutskott (Udenrigspolitiske Naevn) redogör för förslag till handelsöverenskommelser av större ekonomisk vikt eller av betydelse ur politisk synpunkt.

Som regel yttrar sig i utskottet blott *en* representant för varje parti, vanligen riksdagsgruppens ordförande. Någon formell omröstning förekommer icke, ej heller upptages något stenografiskt referat av överläggningarna.

Generellt gäller, att regeringen förelägger utskottet avtalsförslag på ett så tidigt stadium, att det genom sitt ställningstagande kan utöva inflytande på frågans vidare behandling. I sådana fall hålles utskottet för övrigt enligt gällande praxis löpande underrättat om frågans utveckling. Som exempel kan nämnas att utskottet följt handelsförhandlingarna med England och förhandlingarna om det s. k. Marshall-avtalet.

I vissa fall underrättas emellertid utskottet om handelsförhandlingarna först sedan avtalet paraferats eller undertecknats.

Stockholm den 24 januari 1950.

P.M.

angående det norska stortingets medverkan vid tillkomsten av
handelsöverenskommelser med främmande makter.

Den norska grundlagen innehåller följande bestämmelser avseende stortingets befattning med internationella överenskommelser:

§ 26 (andra stycket)

»Traktater angående Sager af særlig Vigtighed og i alle Tilfælde Traktater, hvis Iværksættelse efter Konstitutionen nødvendiggjør en ny Lov eller Storthingsbeslutning, bliver først bindende naar Storthinget har givet sit Samtykke dertil».

§ 75 (punkt f och g)

»Det tilkommer Storthinget:

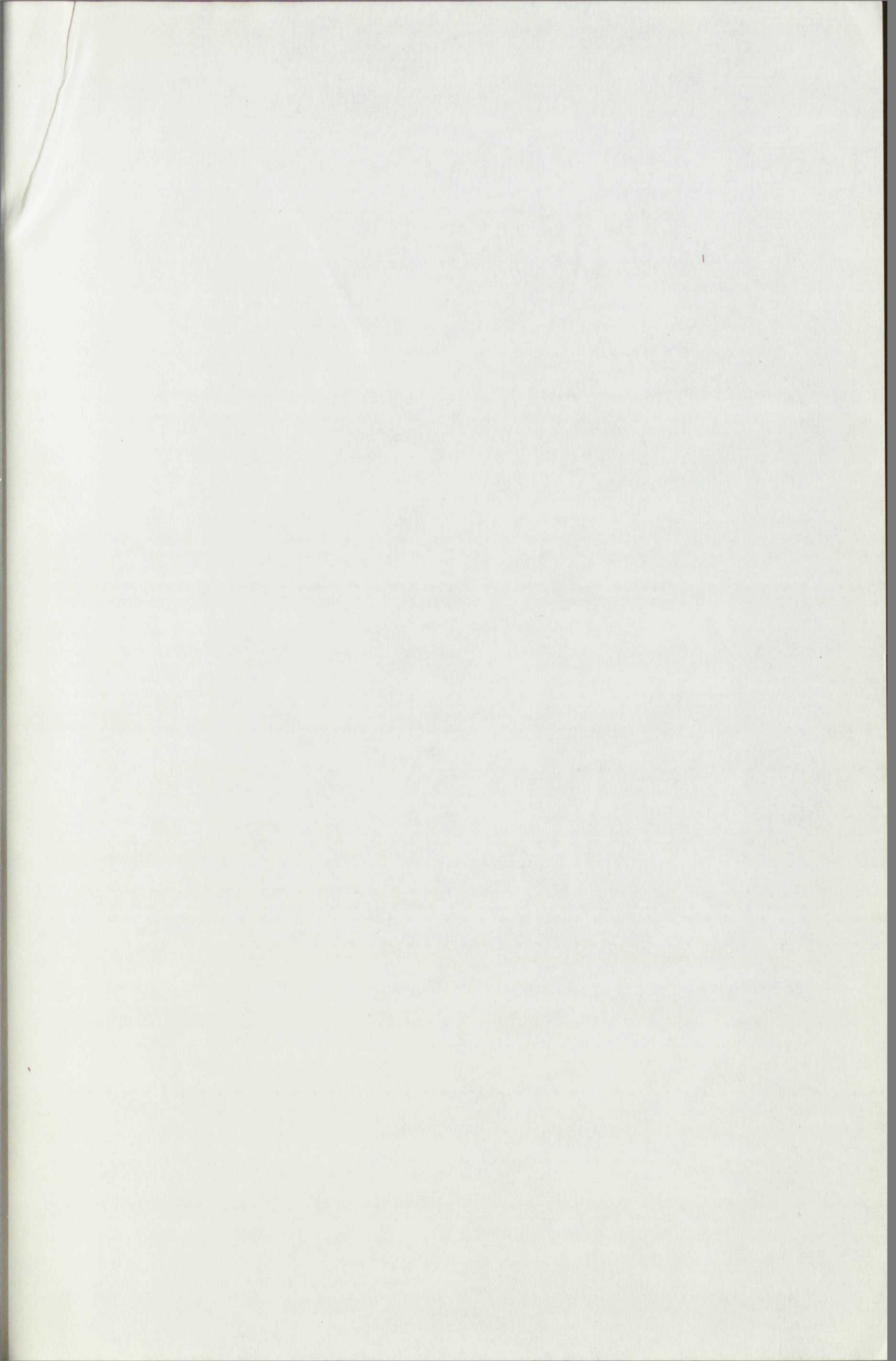
f) at lade sig forelægge Statsraadets Protokoller og alle offentlige Indberetninger og Papirer; dog skulle Protokollerne over de diplomatiske Sager og de militære Kommando-Sager, som ere besluttede hemmeligholdte, forelægges en blandt Odelstingets Medlemmer valgt Komité, bestaaende af høist ni Medlemmer, og kunne derhos indbringes for Odelstinget, hvis noget Medlem af Komitéen stiller Forslag om, at dette skal udtale sig, eller at Sag ved Rigsretten skal anlægges;

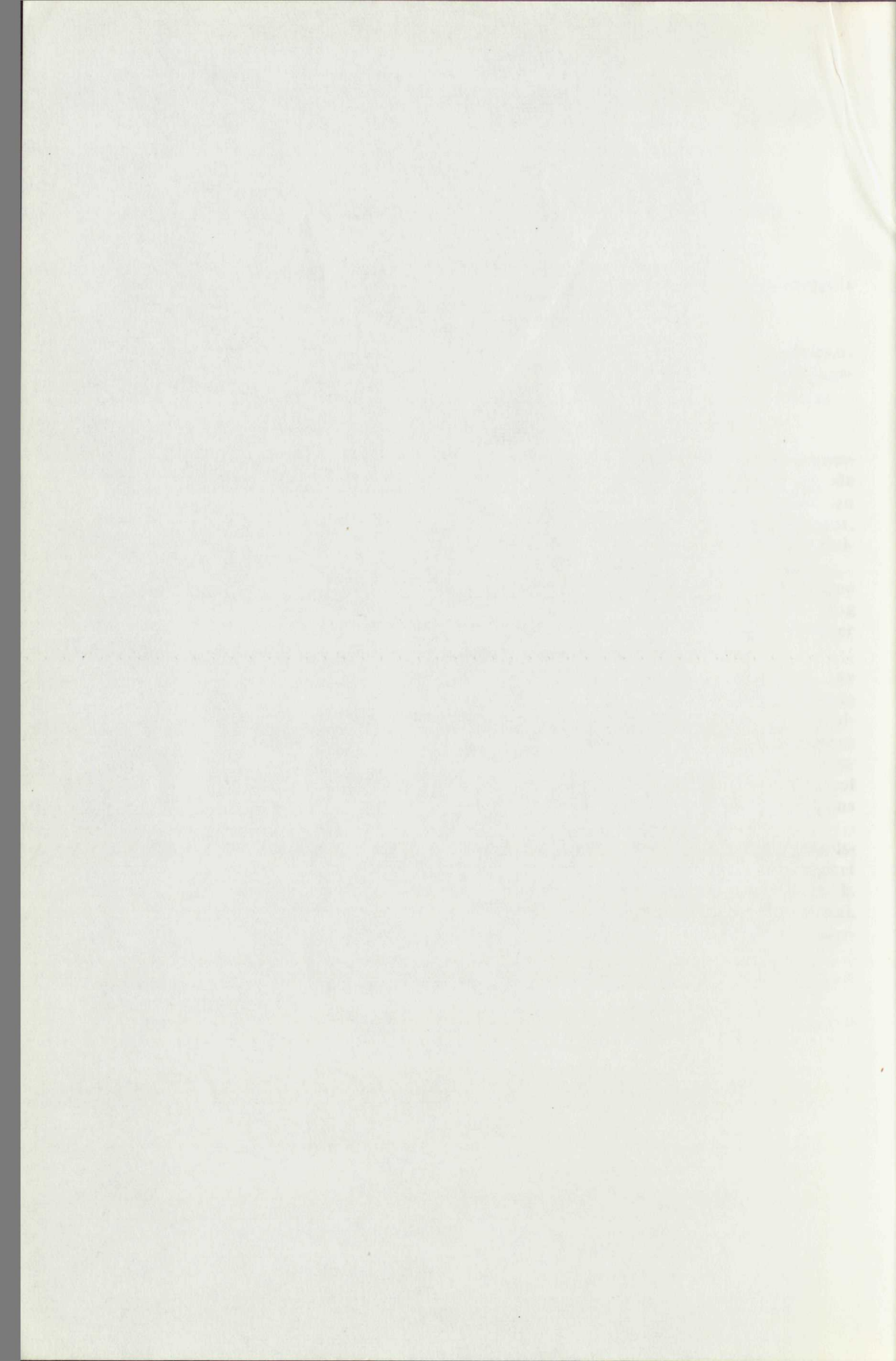
g) at lade sig meddele de Forbund og Traktater, som Kongen paa Statens Vegne har indgaaet med fremmede Magter; med Hensyn til hemmelige Artikler, som dog ei maa stride mod de offentlige, gjælder det samme, som er foreskrevet under Bogstav f for de Sager, som ere besluttede hemmeligholdte».

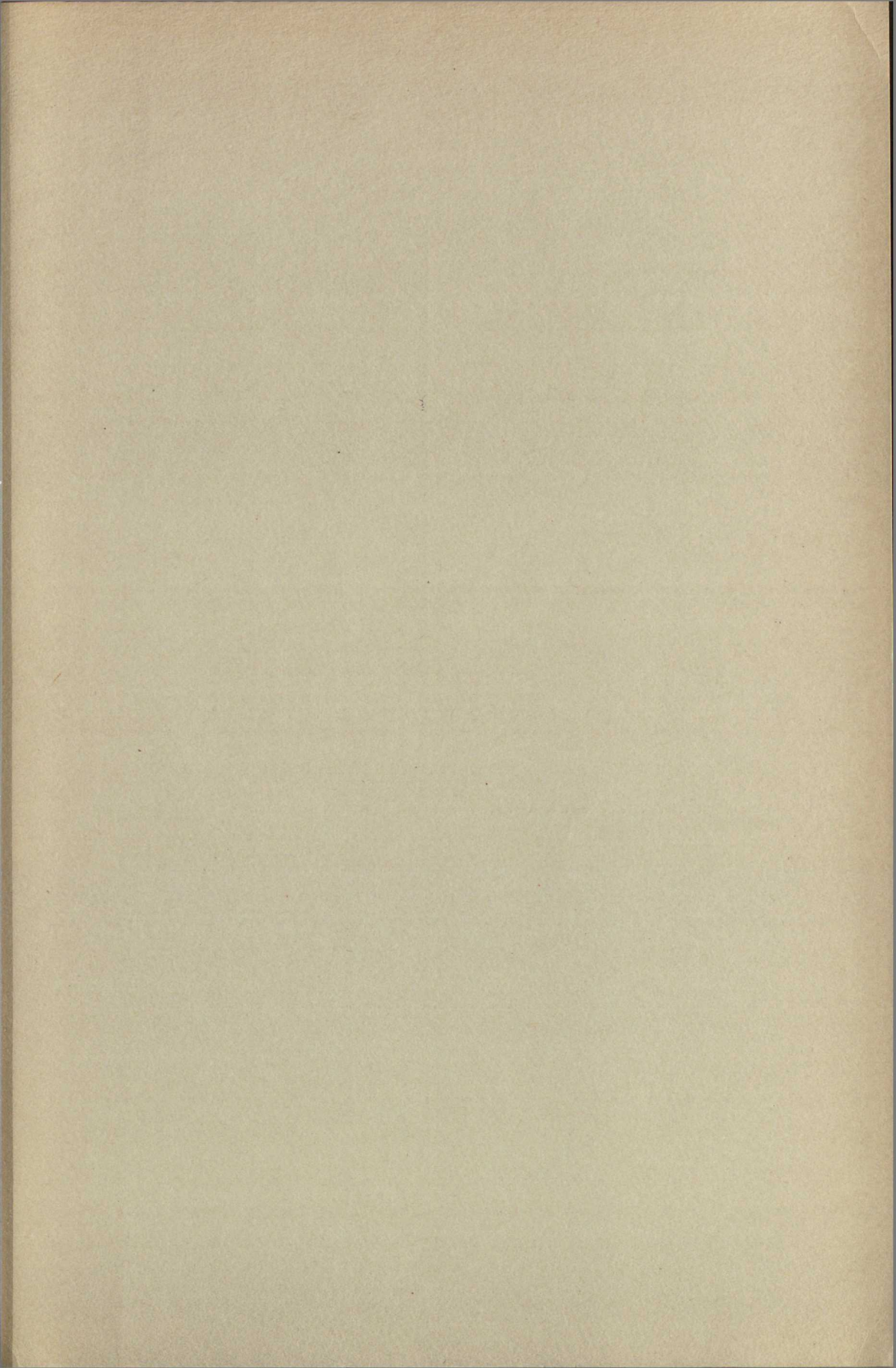
Stortingets samtycke måste sålunda på förhand inhämtas vid ingående av sådana avtal, som på grund av sitt innehåll gripa in på dess kompetensområde (i vad avser bevillningar, skatter, lagstiftning o. s. v.). Så är det exempelvis nödvändigt att inhämta stortingets samtycke, om i en handelstraktat bestämmelser finnas intagna om förändring av tullsatserna för vissa varor. De bilaterala varuutbytes- och betalningsavtal, som Norge ingått efter den 7 maj 1945, ha däremot icke förelagts stortinget för godkännande, då dessa avtal falla inom regeringens genom lag och grundlag stadgade kompetensområde.

Sammanfattningsvis kan sägas, att stortingets befattning med Norges handels- och betalningsavtal inskränker sig till dels att från regeringen årligen i enlighet med grundlagens § 75:g mottaga underrättelse om ingångna avtal genom det s. k. »Traktatforelegget», som utgör en lista på samtliga under året ingångna avtal, dels ock att behandla propositioner rörande de avtal, vilka underställas stortinget för godkännande.

Stockholm den 24 januari 1950.

Statens offentliga utredningar 1950

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.
Ortsavdragskommittén. Betänkande med förslag till
ändrade kommunala ordsavdrag m. m. [5]
1949 års uppbördssakkunniga. 1. Betänkande med för-
slag till vissa ändringar i uppbördsförfarandet. [7]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.
Betänkande angående rationaliseringsverksamheten in-
om den offentliga förvaltningen. [8]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.
Elkraftutredningens redogörelse nr 2:18. Redogörelse
för detaljdistributörerna samt deras råkraftkost-
nader och priser vid distribution av elektrisk kraft.
Örebro län. [1]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande angående tyskgruvorna och centralorgan
för gruvärenden. [2]

Industri.

Handel och sjöfart.

Utredning angående de handelspolitiska arbetsfor-
merna m. m. 2. Redogörelse för de olika avtals-
typerna i det svenska avtalssystemet. [9]

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Utredning angående överflyttning av viss del av riks-
bankens rörelse till en statlig affärsbank m. m. [6]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med förslag angående folkskolans disci-
plinmedel m. m. [3]

Skolöverstyrelsens utlåtande angående beskärning av
timplanerna vid de allmänna läroverken m. fl. läro-
anstalter. [4]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.